

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 40

jeseň 2018

V akom tele vstanú?

***Ak len v tomto živote nadejeme
sa na Krista, vtedy sme biednejší
od všetkých ľudí.***

1. Korintským 15:19

Za mňa si, Pane, krvácal

... keď sme ešte boli hriešnikmi, Kristus zomrel za nás. R 5:8

1. Za mňa si, Pane, krvácal, na kríži za mňa pnel,
za mňa sa do rúk ľuďí dal, za hriechy moje mrel.

2. Svit slnka tmou sa zastieral
vo chvíľach trápenia,
Syn Boží tam keď zomieral
za hriechy stvorenia.
3. So studom tvár si zakrývam,
na kríž keď hľadím Tvoj,
hold vrúcnej vďaky Tebe vzdám
za dokonaný boj.

Spevník *Duchovné piesne*, Nitra 1987, pieseň č. 55.
Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

Obsah

Ulrich (Huldreich) Zwingli.....	2	V akom tele.....	23
Zwingli a Luther		Účel a dôležitosť vzkriesenia.....	29
v otázke chápania omše.....	6	Svätý Duch je Boh.....	38
Pred veľkým bielym trónom.....	17	Podstata silnej viery.....	41

Ulrich (Huldreich) Zwingli (1484 – 1531) a reformácia v nemeckom Švajčiarsku

Druhým ohniskom svetovej reformácie bolo po Nemecku Švajčiarsko. Preto sa bežne hovorí o dvoch vetvách reformácie, o *nemeckej a švajčiarskej reformácii*^{A)}.

Hlavným predstaviteľom reformácie v Nemecku bol Martin Luther a vo Švajčiarsku to boli Ulrich Zwingli a Ján Kalvín. Pod Lutherovým pôsobením vznikla *luterská (luteránska) cirkev*, pod Kalvínovým vedením *reformovaná cirkev*, nazvaná tiež *helvétska cirkev* (Helvetia – Švajčiarsko). *Reformovaná cirkev* vychádza z rovnakých reformačných zásad a princípov ako luteránska cirkev. Do reformácie priniesla nové zdôraznenie niektorých stránok evanjelia, ktoré v nemeckej reformácii zdôraznené neboli^{B)}.

Príčiny v rozdielnosti medzi obojmi vetvami reformácie možno hľadať v predchádzajúcom vzdelaní reformátorov. Kým Luther študoval scholastiku^{C)}, Zwingli a Kalvín boli najprv humanistami^{D)}. Luther mal pochybnosti o možnosti usporiadať ľudskú spoločnosť podľa Božieho zákona, kým švajčiarski reformátori sa pokúsili o reformáciu tak cirkvi, ako aj štátu. Za svetovú protestantskú reformáciu sa však považujú obe vetvy reformácie dohromady.

Na švajčiarskom území, v rámci *švajčiarskej reformácie*, sa rozvinuli tri „prúdy“, ktoré sa od seba líšili v teologickom dôraze. Nemecky hovoriace kantóny^{E)} na severe v reformácii nasledovali Zwingliho, kým južné kantóny nasledovali Kalvína. Okrem týchto dvoch sa z Zürichu rozšírila aj tzv. „radikálna“

vetva (prúd) reformácie – *anabaptisti (novokrstenci)*, ktorí potom prešli do Nemecka, Holandska, na Moravu a inde. Všetkým trom „prúdom“ švajčiarskej reformácie sa budeme postupne venovať.

Ulrich Zwingli

Reformácia v nemecky hovoriacom Švajčiarsku sa začala v malom, ale vplyvnom Zürichu, v rovnakom čase ako v Nemecku, ale nezávisle od neho. Švajčiarsko bolo v čase reformácie naj-slobodnejšou krajinou Európy a bolo len formálne súčasťou Svätej rímskej ríše. Švajčiarski vojaci boli vtedy známi ako vynikajúci žoldnieri, ktorí slúžili v rôznych armádach Európy.

Zwingli bol v Lutherovom veku (asi o 7 týždňov mladší). Od začiatku bol Zwingli politicky ladený, čo sa u Luthera poväčšine neprejavovalo. Luther sa zaoberal zložitými problémami teológie, kým Zwingli mal len malé pochopenie a malý záujem o takéto štúdium. Nemal ani Lutherovu morálnu silu. Jeho život bol ďaleko od bezúhonnosti. Mal však prenikavé intelektuálne vnímanie problémov cirkvi a spoločnosti. Vedel odhaliť a pomenovať krivdy a to, čo bolo nesprávne vo vtedajšom cirkevnom systéme.

Ulrich Zwingli sa narodil 1. januára 1484 vo Wildhause ako syn dedinského úradníka. Svojimi rodičmi a svojím strýkom, ktorý mal v oblube nové hu-

manistické učenie, bol vychovávaný v katolíckom duchu. Keď mal 10 rokov, poslali ho do školy v Bazileji a ako 14-ročného do Bernu.

Na univerzite vo Viedni (1500 – 1502) študoval pod vedením významných humanistických učiteľov. Naučil sa hrať na viacerých hudobných nástrojoch. Potom študoval v Bazileji a v roku 1506 dosiahol hodnosť *magistra umení*. Nikdy však nedosiahol hodnosť *doktora*. Pod vplyvom učenia Tomáša Wyttenbacha (1472 – 1526), ktorý ho viedol k uznávaniu len jedinej autority – a to Písma, a k odpusteniu hriechov iba pre krv Kristovu, sa mu otvorili oči a začal vidieť neporiadky v cirkvi, a to predovšetkým v súvislosti s odpustkami. Uvedomil si, že odpustenie hriechov musí hľadať jedine v Kristovej smrti skrze vieru.

Bol ordinovaný a na pozvanie obyvateľov Glaru sa stal ich kňazom. Popri iných povinnostiach sa venoval štúdiu gréčtiny, aby mohol Nový zákon čítať v origináli.

Zaujímalo sa o verejné veci a ako kaplán trikrát slúžil švajčiarskym žoldnierom v Itálii (1512 – 1515). Bolo totiž zvykom, že Švajčiari, povestní svojou vojenskou zdatnosťou, sa dávali najímať ako žoldnieri do cudzích vojsk (italských, pápežských a francúzskych). Veľmi ho však poburoval tento demoralizujúci vplyv zahraničnej vojenskej aktivity. Videl v nej Švajčiarsko, vtedy už slobodnú krajinu, ako otroka zahraničných mocností. Vystúpil proti tejto aktivite a dosiahol jej zákaz. Súhlasil však s poskytovaním švajčiarskych žoldnierov do pápežských služieb (*pápežská švajčiarska garda*)^[1].

Zwingli, ešte prv ako opustil Glar, sa stal jedným z najvplyvnejších verejných činiteľov vo Švajčiarsku. Horlil za intelektuálnu kultúru a politickú reformu, ale neprejavoval ešte žiaden špeciálny záujem o zmeny v cirkvi. Štúdium Písma mu umožňovalo postupne sa striasť tradícií rímskej cirkvi. Tento proces sa u neho ukončil až neskôr v Zürichu.

V apríli 1516 Zwingli prijal miesto kňaza v pútnickom mestečku Einsiedelne. Tu získal povest' vynikajúceho kazateľa. Jeho kázne boli systematickými výkladmi novozákonných evanjelií, na rozdiel od predchádzajúcich starých spôsobov teologických diskusií. Toto viedlo niektorých historikov k datovaniu švajčiarskej reformácie do r. 1516. Počas pôsobenia v Einsiedelne ho priatelia kvôli povesti vlastenca, kazateľa a učenca odporučili do Zürichu, aby jeho vplyv na spoločnosť bol ešte väčší.

Zwingliho pôsobenie v Zürichu

Mestu Zürich vládla Rada alebo senát z majstrov 13 cechov. Až tu Zwingli začal vlastnú reformačnú činnosť. Svoju prvú zürišskú kázeň mal v deň svojich 34. narodenín (1. januára 1519). Rozhodnutie vyložiť Matúšovo evanjelium týždeň po týždni splnil. Čoskoro začali prichádzať jednoduchí ľudia, aby počuli tento jeho výklad evanjelia. Potom pokračoval výkladom Skutkov, 1. a 2. listu Timoteovi, 1. a 2. Petrovho listu a Listu Židom. Do roku 1525 vyložil celý Nový zákon.

Zwingli v poukazovaní na neporiadky používal satiru a nedotýkal sa natoľko hlbokých praktických otázok náboženstva ako Luther. Vo svojom kázaní odmietol učenie o očistci a príhovore svätých. Hlásal, že pre svedomie

krešťana nie je nič záväzné, iba to, čo je priamo prikázané v Písme.

Zürišský kantón bol už prakticky v revolte proti posielaniu švajčiarskych žoldnierov do zahraničných vojen. V januári 1522 Rada mesta Zürich zakázala každú zahraničnú službu švajčiarskych žoldnierov – čo znamenalo rozchod mesta s pápežom. Reformácia tu mala vďaka tomu pred sebou oveľa ľahšiu cestu ako v Nemecku. Burgermeister (primátor, starosta mesta) prikázal, aby sa kázalo iba čisté Božie slovo. Zwingli a iní desiati kňazi žiadali, aby bolo duchovným povolené ženit' sa.

Mestská rada bola teraz jasne na Zwingliho strane. Rozhodla, že na vyriešenie náboženských kontroverzií sa budú konať *verejné dišputy*. Zwingli pripravil 67 téz na diskusiu. Dotýkali sa takmer všetkých bodov, o ktorých hovoril Luther a nemeckí reformátori: autorita evanjelia nepochádza z cirkvi, spasenie je jedine z viery, omša nemá charakter obete, dobré skutky nevedú k spaseniu, príhovor svätých nemá spasiteľný význam, mníšske sľuby nie sú záväzné a očisťec nejestvuje.

Postupne sa uskutočnili 4 dišputy, ktoré predstavujú 4 stupne zürišskej reformácie. Prvá dišputa sa konala 29. januára 1523. Jej výsledkom bolo, že zürišský kantón prakticky prijal Zwingliho názory. Zwingli považoval za svoju povinnosť kázať Božie slovo a občianske autority mali uskutočniť praktické zmeny. Takto sa reformácia v severných kantónoch Švajčiarska uskutočnila prostredníctvom vládneho rozhodnutia.

V októbri 1523 bola zvolaná druhá dišputa. Rozhodla, že z kostolov treba

odstrániť obrazy. Zwingli v otázke omše predložil, že by mala byť iba pamiatkou na smrť nášho Pána. Výsledkom bolo, že kňazi odmietli slúžiť omše podľa dovtedajšieho rituálu.

Po tretej a štvrtej dišpute omša konečne zrušili a 13. apríla 1525 bola slúžená prvá Večera Pánova podľa evanjelia (*evanjelická* alebo *evanjelikálna*).

Roztržka s Lutherom

Zwingli a Luther mali v mnohých otázkach zhodné postoje, ale rozdiely sa najviac prejavili v učení o Večeri (Pamiatke) Pánovej. Pre Luthera slová „Toto je moje telo“ boli doslovnou pravdou, kým Zwingli sa priklonil k výkladu: „Toto *znamená* moje telo“. Chlieb a víno sú len znamenia (symboly), prostredníctvom ktorých sa veriaci v evanjelium hlási ku Kristovi. Zwingli sa s týmto výkladom stretol v roku 1523 a odvtedy popieral reálnu prítomnosť Kristovho tela v chlebe a víne Večere Pánovej. „Jest“ bol pre neho ekvivalent slova „verit“. Lutherovo učenie o telesnej prítomnosti Pánovho tela vo sviatosti Večere Pánovej bolo pre Zwingliho pozostatkom katolíckej povery⁹⁾. Telo Kristovo je v nebi, a teda nemôže byť zároveň na zemi.

Posledné roky

Zwingli si zaslúži pomenovanie *prvý reformovaný teológ*. Jeho posledné roky boli v znamení zvýšenej politickej aktivity. Bol oslabený nezdarom, keď nezískal podporu nemeckých luteránskych stavov, aj neúspechmi na domácej pôde. Zürich bol v druhej bitke pri Kapelli katastrofálne porazený. Zwingli náhlivo zhromaždil zürišské sily a pritom zahynul na bojisku v októbri 1531. Zürich

stratil postavenie protestantského kantónu. Toto postavenie dostali mestá Ženeva a Bern. Zwingliho reformácia sa neskôr spojila s Kalvínovou reformáciou v Ženeve.

Zwingliho teologické postoje

Celé Zwingliho myslenie sa sústredilo na dve veľké doktríny: *nadradenosť zjavenia vo Svätom Písme a Božia zvrchovanosť*. Jeho systematická teológia *Komentár o pravom a falošnom náboženstve* (1528) mala značný vplyv na protestantizmus a Zwingli sa stal prvým z *reformačných* (tzv. kalvínskych) teológov.

Učil, že jedine Písmo môže dať jasné poznanie Boha a jeho diela, a že toto nie je možné získať rozumom. V kresťanstve (podobne ako Luther) nepripúšťal nič, čo by nebolo dokázané z Písma. V učení o ospravedlnení *jedine*

vierou nedosiahol však Lutherovu jasnozrivosť.

Z Biblie porozumel Božej samostatnosti, jeho добрote a dokonalosti. Argumentoval, že Božie predzvedenie je absolútne. On je priamou príčinou každej činnosti alebo udalosti. Toto poznanie ho viedlo k učeniu o predestinácii (predurčení) a vyvolení. Za hriechy sú zodpovední sami ľudia. Vnútorňa činnosť Svätého Ducha je pravým zdrojom pokánia, viery a istoty spasenia každého jednotlivca.

Podľa Zwingliho má svetská moc právo zasahovať do cirkevných záležitostí, lebo človek je zodpovedný Bohu tak za seba, ako aj za tento svet a poriadok v ňom. To sa prejavilo v jeho snahe využiť v prospech reforiem mestskú radu. Zúčastňoval sa na verejnom živote a usiloval sa aj o nápravu zákonodarstva.

Redakcia časopisu Solas

Zdroje a poznámky:

- A) a) Pavel Hanes *Dejiny kresťanstva*, vydalo Združenie evanjelických cirkví v SR, Banská Bystrica 2016, A4, 429 str., ISBN 80-88945-01-1 a video-prednáška *Päť sola reformácie*, <https://www.youtube.com/watch?v=1LcsxHCD2NQ>
 b) Štěpán Šoltés, *Dějiny křesťanské církve*, Kalich 1990, A5, 160 str., ISBN 80-7017-204-5
- B) Pozri články v časopise *Solas*:
 a) *Rok 2017 – jubilejný rok; Protestantská reformácia roku 1517*, *Solas* číslo 36, jeseň 2017, <http://casopis.solas.sk/svedectva/rok-2017-jubilejny-rok>.
 b) *Päť sola; Solus Christus*, *Solas* číslo 37, zima 2017, <http://casopis.solas.sk/vyucovanie/pat-sola>.
 c) *Martin Luther*, *Solas* číslo 39, leto 2018.
- C) *Scholastika* – stredoveký filozofický smer pestovaný na školách Západu a v Byzancii v období od 9. do 15. storočia. Základné pravdy preberá hlavne od Aristotela, upravuje ich a rozvíja v kresťanskom duchu a používa pritom deduktívnu metódu. Spája sa v nej aristotelovský rozum, tradícia svätých otcov a kresťanská viera. Vo svojom rozvíjaní uplatňuje dialektickú metódu.
- D) *Humanizmus* je filozoficko-etické stanovisko, ktorým sa ústredné miesto prisudzuje človeku, jeho blahu, potrebám a záujmom, a ktoré spravidla odmieta náboženstvo a zdôrazňuje racionalizmus. V strede, na prvom mieste všetkého záujmu, je človek.
- E) *Švajčiarsku konfederáciu (Švajčiarsko)* tvorí 26 kantónov, ktoré sú jeho autonómnymi členskými štátmi. Výraz *kantón* bol prvý raz použitý v roku 1475. Každý kantón kon-

federácie má vlastnú ústavu, ako aj vlastné zákonodarné, výkonné a právo vynucujúce orgány.

- F) *Pápežská švajčiarska garda* (Guardia svizzera pontificia) je najmenšou armádou na svete. Už vyše 500 rokov – s niekoľkými prestávkami – slúži na ochranu hlavy katolíckej cirkvi. Tento vojenský zbor oficiálne vznikol 22. januára 1506, keď na pozvanie pápeža slávnostne vstúpilo do Ríma 150 švajčiarskych vojakov pod velením Kaspara von Silenena. Ich pochod zo Švajčiarska do Ríma vyvrcholil vstupom do mesta cez bránu Porta del Popolo. Odtiaľ vojací pokračovali na Námestie sv. Petra, kde ich pápež Július II. slávnostne prijal a udelil im požehnanie. Práve tento dátum a tento slávnostný vstup sú považované za oficiálne založenie útvaru *Guardia svizzera* (*švajčiarska garda*).
- G) Pozri poznámku E) a F) v článku „Sola scriptura“ v *Solas* číslo 39, leto 2018, str. 5-11.

Zwingli a Luther v otázke chápania omše

Sviatosť Večere Pánovej

Reformácia ako historický proces

V predchádzajúcom článku „Ulrich (Huldreich) Zwingli (1484 – 1531) a reformácia v nemeckom Švajčiarsku“ sme uviedli, že napriek tomu, že Zwingli a Luther sa zhodli v mnohých otázkach, najmä v uplatňovaní princípu *sola scriptura* a *sola fide*, existovali medzi nimi aj rozdielne názory, napríklad aj na chápanie Večere (Pamiatky) Pánovej. Z týchto historických skutočností a udalostí vyplýva jedno dôležité poučenie, ktoré je veľmi cenné aj pre súčasnosť. Musíme si uvedomiť, že reformácia nebola jednorazovou historickou udalosťou, ale je to historický proces. Keď pozorne preskúmame tento proces, budeme schopní porozumieť, či je ukončený, alebo ešte prebieha aj v súčasnosti. Prípád Zwingliho a Luthera poskytuje v tomto zmysle cennú lekciu.

Úvod

Zwingli a Luther priniesli zásadné príspevky do reformačného procesu. Dosah ich reformačného úsilia a učenia je kľúčový, mal a aj dodnes má celosvetový vplyv. V kľúčových aspektoch reformácie, najmä v princípe *sola scriptura*, ale aj v princípe *sola fide*, sa obaja zhodli. Existovali však aj rozdiely, ako chápali a následne učili niektoré témy, ktoré Písmo vyučuje. Takouto témou bolo aj chápanie Večere Pánovej a potreba zreformovať katolícke chápanie omše (sviastosti eucharistie, svätého prijíma-

nia). Toto predstavuje jeden z názorných príkladov toho, že reformácia je proces. Reformátorom sa nepodarilo naraz a v rovnakom čase zreformovať všetko, čo bolo v učení a praxi katolíckej cirkvi pokrivené, nebiblické a bezbožné. Pozrime sa na Lutherovo a na Zwingliho chápanie tejto otázky.

Potreba zreformovať katolícke chápanie a praktizovanie sviastosti eucharistie (omše)

V období stredoveku, ešte pred reformáciou, tvorila omša centrálny prvok uctievania a zbožnosti. Omša zohrávala

klúčovú úlohu aj v tom, ako kresťan prijíma spasenie. Túto úlohu zohráva dodnes^{A)}.

Na koncile v roku 1215 cirkev prijala dogmu o *transsubstanciácii*¹⁾. Katolícka dogma o *transsubstanciácii* (*prepodstatnení*) je učenie, ktoré tvrdí, že pri omši (eucharistii, svätom prijímaní) je chlieb zázračne premenený na skutočné Kristovo telo a víno na skutočnú Kristovu krv. *Prepodstatnenie* znamená, že vonkajšia vnemová podoba chleba zostáva nezmenená – chlieb zostáva chlebom svojím tvarom, farbou, vôňou, chuťou, ale vnútorná podstata sa premieňa z chleba na skutočné Kristovo telo. Rovnako tak je *prepodstatnenie* vzťahnuté aj na víno. V katolíckom chápaní a učení sa Kristovo telo doslova *je*, a Kristova krv sa doslova *pije* a takýmto spôsobom má katolík podiel na Kristovi, a teda takto a týmto spôsobom si zachováva samotné spasenie. V katolíckej omši je Kristus opätovne obetovaný²⁾. Táto obeta je chápaná ako zmierna²⁾, teda je to obeť za hriech.

Učenie o *transsubstanciácii* viedlo k božskému uctievaniu sviatostného chleba (hostie, oblátky) a vína. V stredoveku viedlo dokonca až k poverčivosti bežného ľudu, kedy malo zbožšťovanie hostie a vína za následok, že sa im pripisovala božská moc, a s tým boli spojené praktiky ako nosenie si oblátky domov, jej sadenie v záhrade na zabezpečenie dobrej úrody, kŕmenie chorého zvierata, aby vyzdravelo a pod. Aby sa víno (Kristova krv) pri omši náhodou nerozlialo, prestali kňazi vysluhovať kalich. Začiatkom 16. storočia už nevysluhovali dokonca ani chlieb (telo Kristovo).

Lutherovo chápanie Večere Pánovej^{B)}

Luther ostro vystúpil proti tejto praxi a poverčivosti spojenej s omšou. Namietal aj proti tomu, že laikom bol odmietaný kalich. Luther túto vec považoval za takú závažnú, že pre zadržanie kalicha laikom nazval v knihe *Babylonské zajatie cirkvi Rímskokatolícku cirkev Babylonom, ktorý drží v zajatí cirkev*^{B)-C)}.

Luther rozpoznal, že sviatosť omše v katolíckom chápaní a učení predstavuje *dobry skutok a zásluhu*. Toto odmietol a považoval to za najväčšiu ohavnosť a zneužitie. Ešte dôležitejšie je však to, že Luther odmietol aj myšlienku, žeby sviatosť omše predstavovala *obeť za hriech*. Luther odmietol katolícke učenie, že Kristus svojou smrťou na kríži urobil zadosť len dedičnému hriechu a pre ostatné hriechy ustanovil omšu ako obeť. Za rovnako neprípustné a ohavné pred Bohom považoval Luther aj chápanie, že kňaz na oltári obetuje Kristovo telo a Kristovu krv. Luther teda odmietol katolícke učenie o opakovaní (nekrvavým spôsobom) Kristovej zmiernej obete v omši²⁾. Luther tiež odmietol, že by bolo možné slúžiť omšu za mŕtvych.

Luther síce odmietol božské uctievanie premenenej hostie, ale zotrval v chápaní/učení, že Kristus je v tejto sviatosti prítomný. Veril a učil, že v sviatosti svätej Večere veriaci prijíma v podobe chleba pravé telo a v podobe vína pravú krv Pána Ježiša Krista. Odmietal však špekulovať, akým spôsobom je Kristus v tejto sviatosti sprítomnený. *Transsubstanciáciu* odmietol ako ľudskú neuzitočnú filozofickú (aristotelovskú) špekuláciu. Trval však na tom, že pri Večeri Pánovej je Kristus skutočne prítomný v podobe chleba a vína. Jeho prítomnosť považo-

val za zázračnú, a preto nevysvetliteľnú. I keď Luther sám odmietal špekulovať o mechanizme, akým je Kristus vo Večeri Pánovej sprítomnený, v luteránskych cirkvách, ktoré sa hlásia k Augsburskému vyznaniu, sa udomácnilo chápanie Večere Pánovej označované ako *konsubstanciácia*³⁾. Konsubstanciácia má veľmi blízko k transsubstanciácii.

Aký význam teda pripisoval Luther Večeri Pánovej, keďže ju považoval za sviatosť, v ktorej je Kristus skutočne (fyzicky) prítomný v podobe chleba (pravé telo Kristovo) a vína (pravá krv Kristova), ktoré veriaci prijíma – je a pije?

Jadrom Lutherovej teológie o sviatosti Večere Pánovej je to, že je to *slávnosť spoločnosti* (sviatostná jednota, sviatostné spojenie), v ktorej sa Kristus zjavuje. Augsburské vyznanie⁴⁾ vysvetľuje, že sviatosť svätej Večere má slúžiť *na potechu prelaknutému svedomiu*. Tejto sviatosti teda nie je pripisovaná spasiteľná úloha takým spôsobom, ako je to v katolíckej cirkvi. Luther (a Augsburské vyznanie) odmieta, že by omša⁵⁾ (oltárna sviatosť) bola obeťou za hriech: „Sväté písmo na mnohých miestach dosvedčuje, že okrem Kristovej smrti nie je nijaká iná obeť za dedičný hriech a za všetky iné hriechy.“

Úloha tejto sviatosti je v Augsburskom vyznaní opísaná takto: „Svätá sviatosť nie je ustanovená nato, aby donášala obeť za hriechy, veď taká obeť už bola vykonaná, ale nato, aby sa vzbudila naša viera a aby sa potešilo svedomie. Tak skusujú [príjemcovia sviatosti – pozn. autora] v tejto sviatosti, že sa im Kristovým prostredníctvom pririekla milosť a odpustenie hriechov. Preto táto sviatosť vyžaduje vieru a bez viery sa

používa zbytočne.“ Túto sviatosť však luteránske vierovyznanie prepája nielen s *pokáním*, ale aj so *spovedou* a s *rozehrešením*: „...spoved' neprikazuje Sväté písmo, ale ustanovila ju cirkev. Jednako však naši kazatelia horlivo učia, že spoved' sa musí ponechať pre *rozehrešenie*, čo je v nej jadro a rozhodujúca vec pre potechu vystrašeného svedomia a tiež z iných dôvodov.“

V Malom Lutherovom katechizme je úžitok (osoh) *oltárnej sviatosti* (sviatosti Večere Pánovej) opísaný takto: „...sa nám totiž pri sviatosti týmito slovami (slovami: „Za vás sa vydáva“ a „vylieva na odpustenie hriechov“) dáva odpustenie hriechov, život a spasenie; lebo kde je odpustenie hriechov, tam je aj život a spasenie“. Je však podčiarknuté, že toto je možné len na základe viery (len skrze vieru): „...A kto verí slovám (slovám: „Za vás sa vydáva“ a „vylieva na odpustenie hriechov“), má to, čo hovoria a vyjadrujú, totiž *odpustenie hriechov*.“

Vo Veľkom Lutherovom katechizme sú sila a úžitok tejto sviatosti opísané takto: „V krátkosti to znamená: Preto pristupujeme k sviatosti, že tu prijímame taký poklad, pomocou ktorého a v ktorom prijímame odpustenie hriechov.“ Katechizmus zdôrazňuje, že táto sila a tento úžitok pramenia z tejto sviatosti preto, lebo v nej (pri Večeri Pánovej!) sa za nás vydáva Kristovo telo a vylieva sa jeho krv!

Vzťah medzi sola fide a sviatosťou Večere Pánovej v luteranizme

Luther postavil základ pre protestantskú vieru. Tým základom je *spasenie zo samotnej viery* na základe *ospravedlnenia zo samotnej viery* – princíp *sola fide*.

*Lutherovo chápanie ospravedlnenia zo samotnej viery ako započítania spravodlivosti tvorí základ protestantskej viery. Premietlo sa samozrejme aj do Augsburského vyznania a tvorí základ, na ktorom stoja spolu s ostatnými protestantskými cirkvami aj luteránske cirkvi. Luther odmietol spasiteľnú úlohu zásluh, dobrých skutkov a zadostučinienia (odpykávania si). Augsburské vyznanie (ďalej pod skratkou AV) učí o ospravedlnení nasledovné: „Ďalej učíme, že odpustenie hriechov a spravodlivosť pred Bohom nemôžeme dosiahnuť vlastnými zásluhami, skutkami a zadostučiniením. Odpustenie hriechov dostávame a pred Bohom sme ospravedlnení len z milosti pre Krista vierou, keď veríme, že Kristus trpel za nás a že pre Neho nám hriech bude odpustený, spravodlivosť a večný život budú nám darované. Boh chce túto vieru uznať za spravodlivosť, ktorá platí pred Ním a započítať ju – ako hovorí Pavol v 3. a 4. kapitole Listu Rímskym“ (článok 4). V článku o ospravedlnení síce nie je použitý výraz „jedine vierou“ (*sola fide*). Je použitý výraz „vierou“, avšak výraz „jedine vierou“ (*sola fide*) je použitý v súvislosti so spasením a s ospravedlnením v stati o novej poslušnosti (článok 6 AV), čiže o tom, ako spasený veriaci žije nový život: „Tak Boh ustanovil, že spasený je ten, kto verí v Krista a že odpustenie hriechov nemá zo skutkov, ale jedine vierou bez vlastnej zásluhy.“*

Princíp *sola fide* je jasne vyjadrený aj v článku 20 AV, ktorý sa týka vzťahu viery a dobrých skutkov: „Naše skutky nás nemôžu zmieriť s Bohom a získať nám milosť, ale oboje sa deje *jedine vierou* – keď totiž veríme, že pre Krista

sa nám odpúšťajú hriechy; jedine On je prostredníkom, aby zmieril Otca. Kto to chce dosiahnuť vlastným konaním, a tým by si chcel zaslúžiť milosť, ten pohárda Kristom a hľadá vlastnú cestu k Bohu, čo odporuje evanjeliu.“ Toto je najväčší prínos Luthera do reformačného úsilia. Luther jasne a nekompromisne zreformoval pohľad na ľudské zásluhy, pohľad na stav človeka pred znovuzrozením (článok 18 AV o slobodnej vôli) a učenie o vzťahu medzi vierou a skutkami (článok 20 AV). Škoda len, že Luther ani jeho nasledovníci v luteránskom prúde protestantskej reformácie nezreformovali rovnako aj otázku sviatostí.

*O sviatosti Večere Pánovej učí luteranizmus nasledovne*⁶. V Malom Lutherovom katechizme je úžitok (osoh) *oltárnej sviatosti* (sviatosti Večere Pánovej) opísaný takto: „...sa nám totiž pri sviatosti týmito slovami dáva odpustenie hriechov, život a spasenie; lebo kde je odpustenie hriechov, tam je aj život a spasenie“. Vystáva veľká otázka: Ako sú tu myslené slová „pri oltárnej sviatosti sa dáva odpustenie hriechov, život a spasenie“? Sú mienené tak, že sa dáva „skúsenosť, prežívanie“ odpustenia hriechov, spasenia a nového života, aby sa ulávil svedomiu a aby sa oživovala viera, alebo sú mienené tak, že touto sviatostou, ktorá je však účinná, iba ak je prítomná osobná viera u príjemcu sviatosti, sa *udeľuje* odpustenie hriechov a spasenie? Týmto vyjadrením v Malom katechizme vzniká značné napätie medzi princípom *sola fide* a účelom *oltárnej sviatosti*. Veľký katechizmus podáva vysvetlenie, že je to mienené tým druhým spôsobom,

pretože hovorí, že evanjelium je *mocou slova vložené do sviatosti*. Volne prerazprávané, evanjelium, ktoré sa prijíma samotnou vierou, sa v luteranizme vlastne prijíma v oltárnej sviatosti.

Princíp *sola fide*, ako je chápaný v súčasnosti, znamená, že veriaci v evanjelium dostal odpustenie hriechov a spasenie na základe viery samotnej vtedy, keď učinil pokánie zo svojho starého hriešneho života a evanjeliu uveril osobnou živou (spasiteľnou) vierou. To, že jeho viera bola spasiteľná, sa potvrdí jeho *ovocím* (ovocie viery, ovocie Ducha, ovocie lásky) a *vytrvaním až do konca*. V luteranizme sa princíp *sola fide* javí tak, že odpustenie hriechov a spasenie je síce z viery samotnej, ale veriaci ho prijíma celý život cez sviatosť Večere Pánovej.

Dôsledky luteránskeho chápania Večere Pánovej

Lutherovo, Melanchtonovo (a Chemnitzovo⁷⁾) chápanie a učenie formuje luteránske (evanjelické) cirkvi (Augsburského vyznania) až dodnes⁸⁾.

To, že Luther a samotný luteranizmus dodnes neopustil chápanie/učenie, že v oltárnej sviatosti je v podobe chleba a vína prítomné pravé Kristovo telo a pravá Kristova krv, dáva oltárnej sviatosti nebiblický rozmer a nesprávny dôraz.

Na jednej strane chce luteranizmus pri Večeri Pánovej zachovať *sola fide* tak, že táto sviatosť je účinná, len ak má príjemca vieru, čiže vierou podmieňuje prijatie odpustenia hriechov a spásy, a na druhej strane výrazové prostriedky, ktorými je v Symbolických knihách opísaný význam a účel tejto sviatosti, vyznievajú, ako keby to nebolo cez samotnú vieru, ale *na základe viery*

prostredníctvom oltárnej sviatosti. Takto vzniká tlak na princíp *sola fide* a vzniká nebezpečenstvo falošného spoliehania sa na samotnú oltárnu sviatosť.

Napätie medzi princípom *sola fide* a sviatosťou Večere Pánovej v luteranizme vytvára nedokončenie zreformovania otázky sviatostí. Luther, ako aj luteranizmus nedokončili reformáciu pohľadu na sviatosť Večere Pánovej. Tým, že ponechali prítomnosť pravého Kristovho tela a pravej Kristovej krvi v tejto oltárnej sviatosti (v chlebe a vo víne), ponechali silu, účel a význam tejto sviatosti zaseknutý na polceste medzi katolicizmom a biblickým zmyslom. Katolicizmus učí, že sviatosti sú účinné „vykonaním úkonu“ („ex opere operato“). Luteranizmus učí na jednej strane princíp *sola fide*, no na druhej strane sa javí, ako keby učil o sviatosti Večere Pánovej tak, že táto sviatosť je účinná (parafrázujem): „vykonaním úkonu pod podmienkou osobnej viery príjemcu sviatosti“. V tejto otázke ostala reformácia v luteranizme zaseknutá na pol ceste. Zaseknutie spočíva v tom, že v luteranizme „zo samotnej viery“ vlastne znamená „z viery cez sviatosť“, ako to vyjadruje aj Veľký katechizmus: „Celé evanjelium a článok viery *Verím jednu svätú cirkev kresťanskú, odpustenie hriechov* atď., *sú mocou slova vložené do sviatosti* a sa nám predkladajú“.

Toto chápanie „z viery cez sviatosť“ ohľadom sviatosti Večere Pánovej posilňuje ešte aj prepojenie tejto sviatosti na *spoveď* a *rozhrešenie*. Človek môže ľahko nadobudnúť dojem, že k odpusteniu hriechov, ktoré je potrebné pre spásu, ho privedie spoveď a prijatie rozhrešenia od spovedníka (kazateľa).

Luterská reformácia v otázke spovede a udelenia rozhrešenia ostala taktiež nedokončená. Písmo nepozná rozhrešenie a nepozná ani spoveď tak, ako je praktizovaná v katolicizme či luteranizme. *Odpustenie hriechov* je v Písme zasľúbené každému, kto Bohu vyzná svoje hriechy. Hriešnikovi sú hriechy odpustené vtedy, keď učiní pokánie a uverí evanjeliu osobnou živou (spasiteľnou) vierou. Kresťan Bohu vyznáva svoje časné hriechy aj priebežne, a je to sám Boh, kto mu tieto hriechy skrze Krista odpúšťa a očisťuje svedomie kajúcnika. Boh (ani Spasiteľ Kristus) na tento účel neustanovil žiadnu sviatostnú spoveď ani žiadne rozhrešenie od spovedníka.

V luteranizme by bola reformácia v otázke sviatostí úplná a dokončená vtedy, keby vierovyznanie článku 4 znelo nasledovne: „Ďalej učíme, že odpustenie hriechov a spravodlivosť pred Bohom nemôžeme dosiahnuť ani vlastnými zásluhami, skutkami a zadostučinením, ani skrze sviatosti (krst dieťaťa a Večera Pánova) vysluhované kňazom a skrze spoveď a rozhrešenie. Odpustenie hriechov dostávame a pred Bohom sme ospravedlnení len z milosti iba pre Krista a jedine z viery, keď veríme, že Kristus trpel, zomrel a vstal z mŕtvych za nás a že pre Neho nám je hriech odpustený, spravodlivosť je nám započítaná a večný život nám je darovaný.“ A v článku 6: „Tak Boh ustanovil, že spasený je ten, kto verí v Krista a že odpustenie hriechov nemá zo skutkov, ani skrze sviatosti, ale jedine z viery bez vlastnej zásluhy.“

Zwingliho chápanie Večere Pánovej⁽²⁾

Zwingli zreformoval chápanie sviatostí inak ako Luther. Odmietol chápanie

Večere Pánovej ako sviatostnej jednoty s Kristom. Sviatosti chápal ako verejné vyznanie či svedectvo o tom, že veriaci milosť už od Pána prijal. Zwingli odmietol, že by sviatosti mali podiel na prijatí či prijímaní spasenia. Význam eucharistie vnímal v rozhlasovaní (verejnom zvestovaní) spasenia a v upevňovaní viery v srdci veriaceho. Trval na tom, že Večera Pánova je symbolom. Bol presvedčený, že Kristus je pri Večeri Pánovej duchovne prítomný, ale to sa deje skrze rozjímanie viery veriaceho. Odmietal však, že by bol Kristus nejakým spôsobom reálne telesne (fyzicky) prítomný v chlebe a vo víne Večere Pánovej. Zwingli teda odmietal tak *transsubstanciáciu*, ako aj *konsubstanciáciu*. Zwingli takéto chápanie Večere Pánovej nezaviedol (nebol prvý, kto ho priniesol), ale bol jeho hlasným zástancom a šíriteľom. V Zürichu bola omša, praktizovaná podľa katolíckeho rituálu, zrušená v roku 1525. Dôraz sa kládol na to, že Večera Pánova je Pamiatka (rozpomienka a pripomienka) na Kristovu obeť.

Protestantská reformácia ako proces

Luther a Zwingli sa stretli na zámku v Marburgu roku 1529. Cieľom stretnutia bolo diskutovať o chápaní povahy a o účele Večere Pánovej, vyjasniť si postoje a dospieť k zhode. K zhode však nedospeli. Luther trval na svojom chápaní a Zwingli na svojom. To, že sa nezhodli, malo dosah aj na napredovanie reformačného procesu.

Zwingliho chápanie a učenie ovplyvnilo švajčiarsku vetvu reformácie. Lutherovo chápanie a učenie ovplyvnilo nemeckú (luteránsku) vetvu reformácie.

Zwingliho (a Kalvínovo a ďalších) teologické chápanie a dôrazy prispeli do formovania a tvarovania švajčiarskej vetvy reformácie a teda *reformovaných cirkví*. Lutherovo (Melanchtonovo a ďalších) teologické chápanie a dôrazy prispeli do formovania a tvarovania nemeckej vetvy reformácie, a teda *luteránskych cirkví* (Augsburského vyznania). Už táto samotná skutočnosť poukazuje na to, že reformácia je proces – historický proces. Dôsledky tohto procesu, ako aj vetvenie (delenie, štiepenie sa) reformačného hnutia sú prítomné až dodnes. Sú tu s nami v súčasnom živote Cirkvi ako Božieho ľudu. Tento proces napredoval a s ním aj rozdielne teologické chápania a následné vetvenie reformačného hnutia.

Na otázke chápania krstu vzniklo ďalšie delenie a vetvenie. Oddelili sa anabaptisti („novokrstenci“, baptisti). Týmto sa však tento proces vetvenia reformačného prúdu ani zďaleka neskonal. Keď sa pozrieme na súčasný stav Cirkvi a existenciu mnohých protestantských denominácií a rôznych zborov (cirkví) a na rozdielnosť teologických chápaní a dôrazov, ktoré medzi nimi existujú, kladieme si otázku, prečo je to tak a čo s tým? Pýtame sa: Je takéto vetvenie či štiepenie sa legitímne? Bez toho, aby sme porozumeli, že protestantská reformácia je historický proces, ktorý nie je dokončený, ale siaha až do súčasnosti, nebudeme schopní porozumieť súčasnému stavu Cirkvi, ani nebudeme schopní dať si odpoveď na otázku, čo s tým a ako sa máme k tomu ako Božie deti postaviť.

Priali by sme si, aby bola v Božom ľude, medzi Božími deťmi jednota. Táto

jednota sa však nedá dosiahnuť externe, navonok, ľudskou snahou. Nedá sa dosiahnuť podpisovaním zmlúv či dohovoráním spolupráce. Dá sa dosiahnuť len uplatňovaním reformačných princípov, piatich princípov „sola“ a dotiahnutím reformácie do úspešného konca. Jediná jednota, ktorá pred Bohom obstoí a ktorá bude v praxi naozaj aj fungovať, je vnútorná jednota viery, založená na pravde a Božom Duchu. Keď porozumíme tomu, že nie všetko bolo zreformované naraz a že reformácia je historický proces siahajúci až do súčasnosti, potom objavíme poučku (zásadu), ktorá nás povedie vpred v našom novom živote. Tá znie: „Cirkev reformovaná a stále sa reformujúca podľa Božieho slova“ (lat.: *Ecclesia reformata et semper reformanda secundum verbum Dei*).

Reformovaná a stále sa reformujúca

Príklad rozdielneho chápania Zwingliho a Luthera v otázke Večere Pánovej je dôkazom toho, že protestantská reformácia je historický proces, ktorý neprebíha všade a u každého rovnakým tempom. Zwingli a Luther sa síce stretli, aby zosúlادili svoje chápanie a učenie, aby dospeli k jednote viery, aby zachovali jednotu reformácie, avšak k jednote nedospeli. Výsledkom boli dva samostatné reformačné prúdy, ktoré zostali samostatnými počas celých storočí až dodnes, zachovávajúc si každý svoje chápanie a podanie, napríklad aj v otázke Večere Pánovej. Zwingli zreformoval otázku katolíckej omše správne v tom zmysle, že Kristus pri Večeri Pánovej nie je prítomný fyzicky v chlebe a vo víne. Lutherovi toto porozumenie nebolo dané. Dôsledky sú prítomné dodnes.

V luteránskej vetve reformácie sa reformácia v otázke omše zasekla a ostáva v takomto stave cez celé storočia až podnes. Namiesto toho, aby sa v tejto vetve uplatnila zásada „reformovaná a stále sa reformujúca“ v otázke významu a účelu Večere Pánovej, táto vetva sa pridŕža historického vierovyznania⁸⁾ ešte z čias Luthera (Augsburské vyznanie a Lutherove katechizmy).

Zwingliho výklad Večere Pánovej je biblicky správny. Hriešnik, ktorý učinil pokánie a uveril v evanjelium Ježiša Krista, je ospravedlnený a znovuzrodený. Kristus v ňom už prebýva navždy skrze svojho Ducha, ktorého veriaci dostal (keď uveril evanjeliu) od Boha na trvalé prebývanie (Rímskym 8:9) a ktorým je zapečatený. Preto nie je potrebné, aby pri Večeri Pánovej bol Kristus sprítomňovaný v živote veriaceho skrze *jedenie Kristovho tela* (v podobe chleba) a *pitie Kristovej krvi* (v podobe vína). Večera Pánova je Pamiatka, slúži na pripomínanie si Kristovej obete a na zvestovanie smrti a vzkriesenia Pána. To neznamená, že nemôže slúžiť aj ako prostriedok milosti, prostredníctvom ktorého sa posilňuje vnútorný človek veriaceho, rozhorľuje srdce veriaceho a živí jeho viera. Večera Pánova však neslúži na prinášanie odpustenia hriechov a spasenia do života veriaceho.

Lutherov výklad Večere Pánovej je biblicky nesprávny. Luther nedokázal uchopiť, že výpoveď „Toto je moje telo“ je symbolická, že chlieb pri Večeri Pánovej predstavuje, znázorňuje (reprezentuje) Kristovo telo za účelom pripomienky (pamiatky). Dôsledkom je, že Augsburské vyznanie ako aj Lutherov *Malý a Veľký katechizmus* zachovávajú toto

nesprávne chápanie. Výsledkom je, že veriaci v evanjelických (luteránskych) cirkvách Augsburského vyznania zostali celé storočia zaseknutí v tomto nesprávnom chápaní a zostávajú až dodnes. Dôvodom, príčinou tohto stavu je ich vlastné historické vierovyznanie, ktorého úlohu chápu nasledovne: považujú ho za „jediný správny výklad Písma svätého“⁸⁾. Tým uviazli v nesprávnom chápaní a praktizovaní sviatosti Večere Pánovej.

Pán má v každom historickom čase svoju Cirkev, svoj ľud, telo Kristovo. Sú to veriaci v evanjelium Ježiša Krista – veriaci v spasenie z milosti. Títo však žijú svoju vieru a nový život v rôznych miestnych zboroch a denomináciách. Túžime po jednote, ale teologické rozdiely, dôrazy a prax v jednotlivých zboroch a cirkvách sú často také rozdielne, že jednota viery sa prakticky nežije alebo nedá žiť. Stav jednoty viery Cirkvi v súčasnosti je žalostný. Prečo to tak je, dokážeme porozumieť len vtedy, keď pochopíme, že reformácia je historický proces, ktorý neprebíhal všade a u každého rovnakým tempom, a že tento proces prebieha aj v súčasnosti. Musíme porozumieť aj tomu, že jednota v cirkvi sa nedá dosiahnuť externe, navonok. Jediná skutočná pravá a fungujúca jednota v Cirkvi je jednota v Duchu a v pravde. Ide o zachovanie viery *raz danej svätým* (Júda 1:3) a zachovanie *jednoty Svätého Ducha* (Efezským 4:2-6). Táto jednota sa dá dosiahnuť len cez dokončenie zreformovania všetkého, čo sa odklonilo od učenia Ježiša Krista, učenia jeho apoštolov a od správneho výkladu Písma.

V otázke Večere Pánovej potreboval Luther dospieť k Zwingliho chápaniu. Nedospel. Zwingliho a Lutherov ne-

úspešný pokus o dosiahnutie jednoty v otázke chápania Večere Pánovej a v úsilí zreformovať vtedajšie nebiblické katolícke chápanie a praktizovanie

omše (a ostatných sviatostí) svedčia o tom, že protestantská reformácia 15.-16. st. ani v súčasnosti nie je ukončená a musí napredovať/pokračovať^{D)}.

Peter Vajda

Poznámky:

- 1) *Transsubstanciácia* znamená v preklade *prepodstatnenie*. Je to učenie, ktoré tvrdí, že pri omši (eucharistii) má vysvätený katolícky kňaz moc od Boha zázračne premeniť chlieb na skutočné telo Kristovo a víno na skutočnú krv Kristovu. Dôsledkom takéhoto chápania je presvedčenie, že kňaz má moc zniesť Krista z nebies, z nebeského trónu, na oltár do kostola. V tomto chápaní kňaz obetuje na oltári Kristovo telo a Kristovu krv. *Prepodstatnenie* znamená, že vonkajšia vnemová podoba chleba zostáva chlebom (tvar, farba, vôňa, chuť), ale vnútorná podstata sa premieňa z chleba na skutočné Kristovo telo. Rovnako tak je *prepodstatnenie* vzťahnuté aj na víno. V katolíckom chápaní a učení sa Kristovo telo doslova je, a Kristova krv sa doslova pije, a takýmto spôsobom má katolífk podiel na Kristovi, a teda si zachováva samotné spasenie. *Omša* a *transsubstanciácia* majú v katolíckom chápaní spasiteľný účinok, spasiteľnú moc. Rímskokatolícki teológovia kladú veľký dôraz na moment posvätenia hostie (sviatostného chleba), keď kňaz pozdvihne hostiu a vyriekne slová: „Hoc est corpus meum“ (*Toto je moje telo*). V tomto momente zaznie zvonec a chlieb je údajne zázračne premenený na Kristovo telo.
- 2) Článok 1367 Katechizmu katolíckej cirkvi učí^{A)}: „Kristova obeta a obeta Eucharistie sú jedna jediná obeta: (1545) „Lebo jediná a tá istá je obet', ten istý obetuje teraz službou kňazov, ktorý vtedy obetoval seba samého na kríži; rozdielny je iba spôsob obetovania.“ „A keďže v tejto božskej obete, ktorá sa koná vo svätej omši, je prítomný a nekrvavým spôsobom sa obetuje ten istý Kristus, ktorý na oltári kríža raz navždy obetoval seba samého krvavým spôsobom...“, táto obeta [je] skutočne zmierna.“
- 3) *Konsubstanciácia* je príbuzná *transsubstanciácii*. Ako samotné predpony (*com/con* a *trans*) naznačujú, že kým *transsubstanciácia* znamená *prepodstatnenie*, *konsubstanciácia* znamená *spoluprebývanie* dvoch podstát. Dogma *konsubstanciácie* učí, že pri svätom prijímaní je v chlebe a vo víne prítomný samotný Kristus (pozri napríklad EPST č. 16 a 18/2009, str. 13) o sviatosti Večere Pánovej: „Evanjelická cirkev augsburského vyznania učí, že Večera Pánova je sviatosť ustanovená Pánom Ježišom Kristom na odpustenie hriechov, ktorá sa účinne udeľuje všetkým úprimne kajúcim. Sviatosť Večere Pánovej umožňuje spoločenstvo s Ježišom Kristom v daroch Večere Pánovej, v pravom tele a pravej krvi Ježiša Krista pod spôsobom posväteného chleba a vína. Luteranizmus odmieta učenie o transsubstanciácii, zároveň však veríme, že pri sviatosti Večere Pánovej veriaci prijímajú pravé telo a pravú krv Ježiša Krista. Je to na základe tzv. konsubstanciácie, vyjadrené formulou „pod spôsobom“ chleba a vína. To znamená, že chlieb zostáva naďalej chlebom a víno vínom, ale zároveň je to pravé telo a pravá krv Ježiša Krista – reálna prítomnosť tela a krvi vo sviatosti. Vo chvíli prisluhovania sviatosti elementy Večere Pánovej nemožno považovať len za chlieb a víno, pretože je to pravé telo a pravá krv Ježiša Krista. V tom zmysle dochádza ku *konsubstanciácii*. K tej však dochádza len počas prisluhovania Večere Pánovej.“

4) *Augsburské vyznanie* je hlavným vierovyznaním luteránskych (evanjelických) cirkví Augsburského vyznania. Zostavil ho Lutherov najbližší spolupracovník Filip Melanchthon v roku 1530. Aby evanjelici mohli byť v Nemecku štátom uznaní, museli na ríšskom sneme v Augsburgu r. 1530 predložiť svoje vierovyznanie. Toto vierovyznanie bolo odovzdané cisárovi Karolovi V. v latinskej a nemeckej reči a na sneme prečítané kancelárom Beyerom. Luther, ktorý v Augsburgu nebol, lebo sa nachádzal od snemu vo Wormsi pod ríšskou kľiatbou, a tým v nebezpečenstve života, s ním vyslovil vopred svoj súhlas. Augsburské vyznanie má 28 článkov, ktoré sú rozdelené do dvoch častí.

V prvých 21 článkoch sa hovorí o veciach, ktoré sú spoločné aj s Rímskokatolíckou cirkvou. Druhá časť obsahuje 7 článkov, kde sa evanjelici s učením Rímskokatolíckej cirkvi rozchádzajú. Augsburské vyznanie (nazývané aj *Augustána* či *Magna charta luteranizmu*) podáva základné princípy evanjelického učenia. Fixuje pochopenie Písma. Nepredstavuje však poslednú (najvyššiu) normu učenia cirkvi. Poslednou (najvyššou) normou, na základe ktorej treba merať všetky články viery, je Písmo sväté. Augsburské vyznanie je len *norma normata* (normovanou normou), kým Písmo sväté je *norma normans* (normujúcou normou). Augsburské vyznanie teda samé seba podriaďuje kritickej norme Písma. Preto ho evanjelici nikdy nepovažovali za neomylné (<http://patmos.sk/vierouka/augsburske-vyznanie/>).

- 5) Augsburské vyznanie ponecháva názov „omša“ pre túto sviatosť, ale odmieta učenie, že omša je obet' za hriechy.
- 6) Súčasné luteránske chápanie a praktizovanie Večere Pánovej ako sviatosti je podľa Malého Lutherovho katechizmu nasledovné:

Bod 1: *Čo je sviatosť Večere Pánovej?*

„Je pravé telo a pravá krv nášho Pána Ježiša Krista, nám kresťanom pod spôsobom chleba a vína k jedeniu a pitiu samým Kristom Pánom ustanovená.“

Bod 2: *Aký úžitok je z takeého jedenia a pitia?*

„To nám ukazujú slová „za vás sa vydáva“ a „za vás sa vylieva na odpustenie hriechov“; totiž, že sa nám v tejto sviatosti týmito slovami dáva odpustenie hriechov, spravodlivosť, život a spasenie; lebo kde je odpustenie hriechov, tam je aj život a spasenie.“

Bod 3: *Ako môže telesné jedenie a pitie pôsobiť také veľké veci?*

„Jedenie a pitie to, pravdaže, nepôsobí, ale tie slová „za vás sa vydáva a vylieva na odpustenie hriechov“. Tieto slová sú popri telesnom jedení a pití hlavnou vecou pri tejto sviatosti. A kto týmto slovám verí, má to, čo ony hovoria a hlásajú, totiž odpustenie hriechov.“

Bod 4: *Kto prijíma túto sviatosť spasiteľne?*

„Postiť sa a telesne sa pripravovať je iste dobrá vonkajšia disciplinovanosť; ale len ten je naozaj spôsobilý k spásu a dobre pripravený, kto verí slovám „za vás sa vydáva, za vás sa vylieva na odpustenie hriechov“. Kto však týmto slovám neverí alebo o nich pochybuje, ten nie je k spásu spôsobilý a pripravený; lebo to slovo „za vás“ požaduje len veriacie srdce.“

Súčasnou luteránskej sviatosti Večere Pánovej je aj spoveď, čiže *pokánie* a *rozhrášenie*. *Rozhrášenie* znamená odpustenie hriechov. Rozhrášenie luterán prijíma „od duchovného správcu (spovedníka), čiže kazateľa evanjelia, nepochybnú o tom, ale pevne veriac, že sa nám kajúcim odpúšťajú hriechy samým Bohom v nebesiach.“

- 7) Martin Chemnitz bol popredným teológom a cirkevným predstaviteľom luteránov 2. generácie. Narodil sa v roku 1522 v Braniborsku v rodine obchodníka. Ako 14-ročný odišiel

študovať do Wittenbergu, kde mal krátku príležitosť počuť osobne Lutherove kázania. V roku 1553 sa opäť vracia do Wittenbergu, aby študoval teológiu Filipa Melanchthona. Významnou mierou prispel k vytvoreniu *Formuly svornosti*, ktorá bola za spolupráce s ďalšími teológmi dokončená v roku 1577. Týmto bol zavŕšený kánon luterských „symbolických kníh“ – autoritatívnych doktrinálnych spisov, ktoré boli vydané v roku 1580 ako *Kniha svornosti*. Zomrel v roku 1586.

- 8) Autoritatívne doktrinálne spisy v luteranizme predstavuje „Kniha svornosti“, vydaná v roku 1580, ako kánon „symbolických kníh“. O vzťahu autority Písma a vierovyznania platí v luteranizme nasledovné (www.ecav.sk/?p=info/INFchar/ECAVnaSK): „vychádzame z Písma svätého – Biblie ako prameňa viery i pravidla života a z našich Symbolických kníh“. Symbolické knihy predstavujú vierovyznanie a ich úloha má byť nasledovná: „Symbolické knihy (Kniha svornosti) považujeme za jedine správny výklad Písma svätého.“ Medzi symbolické knihy patrí aj Augsburské vyznanie, o ktorom má platiť: „Augsburské vyznanie z roku 1530 je po Písme svätom – Biblii základným prameňom našej viery. Podľa neho sa nazývame evanjelici Augsburského vyznania.“

Symbolické knihy sa delia na: *Všeobecné vyznania* a *Zvláštne vyznania*. *Všeobecné vyznania* tvoria *Apoštolské vierovyznanie*, *Nicejské vierovyznanie* a *Atanáziovo vierovyznanie*.

Zvláštne vyznania sa skladajú z *Augsburského vyznania* (z roku 1530 od Filipa Melanchtona), *Obrany Augsburského vyznania* (z roku 1530 od Filipa Melanchtona), *Malého katechizmu* (z roku 1529 od Dr. Martina Luthera), *Veľkého katechizmu* (z roku 1537 od Dr. Martina Luthera), *Šmalkaldských článkov* (z roku 1537 od Dr. Martina Luthera) a *Formuly svornosti*.

Malý katechizmus Martina Luthera je najznámejšia zo Symbolických kníh, lebo výstižne a stručne zhŕňa luteránske cirkevné učenie. Delí sa na 5 častí: *Desať Božích prikázaní*, *Všeobecná viera kresťanská*, *Modlitba Pánova – Otče náš*, *Sviatosť Krstu svätého*, *Sviatosť Večere Pánovej* s poučením o svedení.

Zdroje:

- A) Katechizmus Katolíckej cirkvi (<http://www.katechizmus.sk/>)
 B) <https://www.thegospelcoalition.org/blogs/trevin-wax/luther-vs-zwingli-2-luther-on-the-lords-supper/> a odkazy:
 a) Carter Lindberg, *The European Reformations* (Malden: Blackwell Publishing, 1996), 185-187.
 b) Martin Luther, “Confession Concerning Christ’s Supper – Part III” *Martin Luther’s Basic Theological Writings*, Second Edition, edited by Timothy F. Lull (Minneapolis: Fortress Press, 2005), 69.
 c) Martin Luther, “The Babylonian Captivity of the Church” *Martin Luther’s Basic Theological Writings*, Second Edition, ed. Timothy Lull (Minneapolis: Fortress Press, 2005), 215-220.
 d) Herman Sasse, *This is My Body: Luther’s Contention for the Real Presence in the Sacrament of the Altar* (Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1959), 90, 95, 225, 85, 87, 106.
 e) Martin Luther, “The Babylonian Captivity of the Church” *Martin Luther’s Basic Theological Writings*, 221.
 f) Sasse, 103-104.
 g) Timothy George, *Theology of the Reformers* (Nashville: Broadman & Holman, 1988), 146-147.

- h) Sasse, 168-171, 114-115, 162
- C) <https://www.thegospelcoalition.org/blogs/trevin-wax/luther-vs-zwingli-3-zwingli-on-the-lords-supper/> a odkazy:
- a) Ulrich Zwingli, "An Account of the Faith of Zwingli" On Providence and Other Essays, ed. William J. Hinke (Durham: Labyrinth Press, 1983), 47-48.
- b) Ulrich Zwingli, "Letter to the Princes of Germany" On Providence and Other Essays, 117-118.
- c) Ulrich Zwingli, "An Account of the Faith of Zwingli", 49.
- d) Ulrich Zwingli, "Letter to the Princes of Germany", 119-120.
- e) Ulrich Zwingli, quoted by W. Koehler, Luther and Zwingli, p. 74, from Zwingli's Works, Critical edition in "Corpus Reformatorum" III. 350, 6 ff.
- f) H. Wayne Pipkin, The Nature and Development of the Zwinglian Reformation to August, 1524 (Hartford: UMI Dissertation Information Service, 1989), 240.
- g) Ulrich Zwingli, "An Exposition of the Christian Faith", On Providence and Other Essays, 256-259.
- D) V tomto zmysle hovorí aj článok „Sola scriptura a neomylnosť Písma“ (Solás číslo 39, leto 2018, str. 12-18), v ktorom sa píše o dvoch výzvach, ktorým čelí *sola scriptura* dnes.

Pred veľkým bielym trónom

Na vzkriesenie súdu

Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych

A ostatní mŕtvi neožili, až sa dokoná tisíc rokov.

Zjavenie 20:5

*... a vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života,
ale tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu.*

Ján 5:29

A videl som mŕtvych, malých i veľkých, stojacich pred trónom Božím

Zjavenie 20:12

Keď Písmo hovorí o vzkriesení mŕtvych, hovorí o akejsi postupnosti vzkriesenia, pričom medzi jednotlivými vzkrieseniami je časový odstup (1. Korintským 15:20-26). V predchádzajúcich článkoch série o *vzkriesení mŕtvych* sme písali o vzkriesení Ježiša Krista ako o *prvotine vzkriesených mŕtvych*, ako o *vzore vzkriesenia mŕtvych spravodlivých*^{A)}. Vzkriesenie Ježiša Krista je predobrazom vzkriesenia všetkých veriacich v neho (Ján 11:25). Potom nasleduje *prvé vzkriesenie*.

Pod *prvým vzkriesením* rozumieme dve odlišiteľné udalosti, ku ktorým však dôjde súčasne, v tom istom časovo neoddeliteľnom okamžiku, a tými

sú: *vzkriesenie spravodlivých mŕtvych a vychvátenie vtedy ešte žijúcich spravodlivých*. Pri prvom vzkriesení ako *vzkriesení spravodliví mŕtvi*, tak aj

vychvátení spravodliví živí už dostanu oslávené nebeské duchovné telá (1. Korintským 15:40-50) a už navždy budú so svojím Pánom, s Ježišom Kristom (1. Tesalonickým 4:17)^{B)}. Udalosti prvého vzkriesenia opisujú hlavne dve miesta Písma: 1. list Korintským 15:20-23 a 1. list Tesalonickým 4:13-18. K *ďalšiemu vzkrieseniu mŕtvych* dôjde na konci Kristovej tisícročnej vlády. Hlavným miestom, ktoré túto udalosť opisuje, je Zjavenie 20:5 a verše 11-12.

V Starom zákone je vzkriesenie mŕtvych, t. j. vzkriesenie *na večný život* a vzkriesenie *na potupu a na večný hnus*, oznámené ako jedna udalosť (Daniel 12:2). Rovnako tak je to aj v predpovediach Pána Ježiša (Ján 5:28-29) a apoštola Pavla (Skutky 24:15). Táto „jedna udalosť“ sa v procese postupného (progresívneho) prorockého zjavenia v Písme rozdeľuje na dve rozdielne a časovo odstupňované vzkriesenia: *na vzkriesenie spravodlivých* pred započatím tisícročného kráľovstva (prvé vzkriesenie)^{B)} a *na vzkriesenie ostatných mŕtvych* po skončení tisícročného kráľovstva (*vzkriesenie súdu*). Toto vzkriesenie ostatných mŕtvych (Zjavenie 20:5 a 12) je v kresťanskej literatúre pomenované aj ako *druhé vzkriesenie*^{C)}.

Zjavenie udalostí, týkajúcich sa začiatku druhého fyzického pobytu Pána Ježiša Krista na zemi, začína v Zjavení 19:19 opisom boja v Harmagedone: „*A videl som šelmu a kráľov zeme aj ich vojská, zhromaždené bojovať s tým, ktorý to sedel na tom koni, aj s jeho vojskom*“. Po tom, ako sa noha Pána Ježiša dotkne zeme na Olivovom vrchu, okrem iných udalostí dôjde aj k tomu, že: „*A lapená bola šelma a s ňou falošný prorok, ktorý*

robil pred ňou divy, ktorými zviedol do bludu tých, ktorí prijali znamenie šelmy a tých, ktorí sa klaňali jej obrazu. Tí dvaja boli hodení živí do ohnivého jazera, horiaceho sírou.“ Šelma a falošný prorok budú hodení do ohnivého jazera a ostatné vojsko šelmy a kráľov zeme (z verša 19) bude pobité a všetko vtáctvo sa nasýti ich tiel (verše 20-21).

Dvadsať kapitola začína tým, že následne bol zviazaný aj satan a uvrhnutý do priepasti na tisíc rokov (Zjavenie 20:1-2). Tým začína kráľovstvo Ježiša Krista na zemi, ktoré bude trvať tisíc rokov.

Satan je vo väzení v priepasti a tisíc rokov nemôže zväzdať národy. Tu je tiež oznámené, že spravodliví mŕtvi už boli vzkriesení. O nich sa píše ako o živých (o tých, ktorí ožili) a ako o tých, ktorí tvoria *prvé vzkriesenie* (Zjavenie 20:5)^{B)}. Títo budú spolu s Kristom kralovať v tisícročnom kráľovstve (20:4-6). Spolu s tým je uvedené, že ostatní mŕtvi ešte neožili (20:5). Text „A ostatní mŕtvi neožili, až sa dokoná tisíc rokov“ evokuje, že ostatní mŕtvi „ožijú“ po ukončení tisícročného kráľovstva. Ostatní mŕtvi sú všetci bezbožní (nespravodliví). Ako to je s ich „oživením“? To je hlavnou témou tohto článku.

Spravodliví, v Písme sú označovaní aj ako svätí, sú všetci tí, ktorí sú ospravedlnení z viery v evanjelium Ježiša Krista. Títo všetci majú podiel na prvom vzkriesení (Zjavenie 20:6). To, že majú podiel na prvom vzkriesení, znamená, že *druhá smrť* nad nimi nemá moc (20:6)^{C)}. *Druhá smrť* je ohnivé jazero, večné zatratenie (20:14, 21:8). Spravodliví v ohnivom jazere neskončia, pretože sú Kristom vykúpení a spasení. Spravodliví budú spolu s Kristom kralovať tisíc rokov.

Počas tisícročného kráľovstva „ostatní mŕtvi“, čiže zomrelí bezbožní (nespaseaní), čakajú na svoj súd v záhrobie.

Na konci tisícročného kráľovstva bude satan rozviazaný a prepustený zo svojho podzemného žalára (Zjavenie 20:1-3). Zvedie národy, aby *obklúčili tábor svätých i to milované mesto* (20:7-10). Týchto vzbúrencov zahubí Boží oheň, ktorý zostúpi z neba. „*Ale zostúpil oheň od Boha z neba a strávil ich*“ (20:7). Satan bude uvrhnutý do ohnivého jazera. „*A diabol, ktorý ich zvädzal, bol uvrhnutý do jazera ohňa a síry, kde je i šelma i falošný prorok*“ (20:10). Týmto sa končia udalosti spojené s tisícročným kráľovstvom. Po tomto dôjde k udalosti „*druhého*“^(c) *vzkriesenia*, ku vzkrieseniu všetkých ostávajúcich mŕtvych – všetkých tých, ktorí do tohto dňa ešte *spia v zemi prachu* (Daniel 12:2 a Zjavenie 20:5). Po tomto vzkriesení nasleduje súd veľkého bieleho trónu (Zjavenie 20:11). Súdom veľkého bieleho trónu končí aj existencia zeme a nebies (Zjavenie 20:11) z pôvodného Božieho stvorenia (1. Mojžišova 1:1).

Toto *druhé vzkriesenie* je apoštolom Jánom ohlásené vo verši 20:5 („*A ostatní mŕtvi neožili, až sa dokoná tisíc rokov.*“), je opísané v pasáži veršov 20:11-15, a to špecificky vo veršoch 13-14:

„11 *A videl som veľký trón biely i sediaceho na ňom, pred ktorého tvárou utiekla zem i nebo, a miesto im nebolo nájdené.*

12 *A videl som mŕtvych, malých i veľkých, stojacich pred trónom Božím. A otvorili sa knihy, a otvorila sa aj iná kniha, to jest kniha života, a mŕtvi boli súdení podľa toho, čo bolo napísané v knihách, podľa svojich skutkov.*

13 *A more vydalo mŕtvych, ktorí boli v ňom, i smrť i peklo dali mŕtvych, ktorí boli v nich, a boli súdení jeden každý podľa svojich skutkov.*

14 *A smrť a peklo boli uvrhnuté do toho ohnivého jazera. Toto ohnivé jazeró je tá druhá smrť.*

15 *A ak niekto nebol nájdený zapísaný v knihe života, bol uvrhnutý do ohnivého jazera.*“

Vo veršoch (11-15) je spolu so vzkriesením mŕtvych aj opis ich súdu pred bielym trónom (verš 11).

Tí, ktorí sa pred *veľkým bielym trónom* objavia, sú *mŕtvi, malí aj veľkí* (verše 12-13). Pri tomto vzkriesení je reč len o mŕtvych, nikde sa tu nespomínajú žiadni živí. Písmo tu zjavuje, že len *mŕtvi* budú stáť pred veľkým bielym trónom. Toto druhé vzkriesenie je podľa Jána 5:29b „*vzkriesením k súdu*“. Spravodliví z prvého vzkriesenia – čo je podľa Jána 5:29a *vzkriesenie k životu*, patria medzi živých a nie medzi mŕtvych (Zjavenie 20:5). Pri druhom vzkriesení teda ide o vzkriesenie mŕtvych hriešnikov, ktorí zomreli nespasení, ktorí preto, že boli hriešnici, nemali účasť na prvom vzkriesení. A ide aj o tých hriešnikov, ktorí zomreli v čase po prvom vzkriesení až do doby druhého vzkriesenia (vrátane tých, ktorí boli satanom zvedení na konci tisícročia). Tu sa im vyplní slovo: „*A ako je uložené ľuďom raz zomrieť, a potom súd*“ (Židom 9:27).

Tento súd veľkého bieleho trónu bude prebiehať podľa toho, čo je zapísané v knihách (Zjavenie 20:12). Najprv bude zistené, že mená týchto zomrelých bezbožných sa nenachádzajú v knihe života (Zjavenie 20:15). To znamená, že ich miesto určenia je ohnivé jazeró, čiže

večné zatratenie (2. Tesalonickým 1:9; „večný hnus“ z Daniela 12:2; „kde ich červ nezomiera, a oheň nehasne“ z Mareka 9:44-48). Odsúdenie bezbožných sa však uskutoční nielen na základe toho, že nie sú zapísaní v knihe života, ale aj na základe všetkých ich bezbožných skutkov, ktoré sú tiež zapísané v knihách, ktoré budú na tomto súde otvorené a budú svedčiť proti mŕtvym bezbožným. Bezbožní budú súdení podľa svojich skutkov (Zjavenie 20:12-13).

Pre nespasených bezbožných sa Boží súdny výrok „odplata za hriech je smrť“ vykonáva nasledovne: Už počas svojho zemskeho života sú v stave „mŕtvi vo svojich hriechoch a vo svojich prestúpeniach“. V tomto stave sa dokonca na svet už rodia, pretože sú potomkami Adama. Následne v určitom momente ich zemskeho života prichádza smrť. V súlade s biblickým poradím môžeme túto smrť nazvať *prvá smrť*^{C)}. Výsledkom tejto smrti je to, že telo sa uloží do hrobu, aby sa obrátilo na „prach zeme“ a duša/duch zomrelého ide do záhrobia, kde čaká na súd, pretože ľuďom je uložené raz zomrieť a potom bude súd. Po skončení tisícročia idú duše zomrelých bezbožných zo záhrobia pred Boží trón na súd veľkého bieleho trónu. Odtiaľto idú priamo do ohnivého jazera, čo je *druhá smrť*.

S vykúpenými spasenými je to inak. Pretože aj oni sa rodia ako zemskí ľudia, ako potomkovia Adama, a pretože aj oni hrešia svojimi vlastnými hriechmi a svojimi previneniami, aj oni žijú najprv v stave „mŕtvi vo svojich hriechoch a previneniach“. Tento rozmer smrti a Božieho súdneho výroku „odplata za hriech je smrť“ je pri nich odstránený pri znovuzrození a darovaní Ducha na

večné prebývanie. Avšak stále ich ešte čaká fyzická smrť (s výnimkou tých, ktorí budú za druhého príchodu Krista ešte žiť a budú vychvátení)^{B)}, pretože telo ešte nie je vykúpené. Od prvej smrti ušetrení nebudú. Zomrú, pôjdu k Pánovi a budú čakať na prvé vzkriesenie. Pri prvom vzkriesení bude ich spasenie zavŕšené vykúpením tela, vzkriesením z mŕtvych a premenením do nového nebeského osláveného tela. Viacej už nezomierajú, lebo druhá smrť nad nimi nemá moc. O týchto slovami Jána 5:24 platí, že *majú večný život a neprídu na súd* (v zmysle odsúdenia na *večné zatratenie*), ale prešli zo smrti do života. Sú blahoslavení, lebo sú účastní prvého vzkriesenia (Zjavenie 20:6) a už sú navždy s Kristom (1. Tesalonickým 4:17).

Bezbožní nikdy neprešli zo smrti do života, zostávajú celý čas v smrti (1. Ján 3:14)! V tomto zmysle sa preto o nich nedá povedať, že *vstanú z mŕtvych*, že budú *oživení*, že budú *vzkriesení*. Zo záhrobia pôjdu pred trón Boží ako mŕtvi, súdení budú ako mŕtvi, do ohnivého jazera pôjdu ako mŕtvi. V Jánovi 5:29 je udalosť, keď bezbožní mŕtvi idú zo záhrobia na súd veľkého bieleho trónu, opísaná ako „vzkriesenie súdu“. „Vzkriesenie“ v tomto zmysle poukazuje na to, že vyšli zo záhrobia, opustili záhrobie, miesto, v ktorom sa doteraz nachádzali. Neznamená to však ani oživenie, ani vzkriesenie do života. Písmo sa nevyjadruje ani k tomu, či pri *vzkriesení súdu* dostanú zomrelí bezbožní nejaké telá, v ktorých by potom znášali muky ohnivého jazera. Podobne aj v Skutkoch 24:15 je príchod bezbožných zo záhrobia pred Boží trón opísaný ako „vzkriesenie mŕtvych nespravodlivých“.

Pripomenieme, že pri fyzickej smrti ide o oddelenie duše od fyzického tela. Telo je uložené do zeme a rozpadne sa. Duša odchádza do záhrobia (Lukáš 16:19-31) alebo v prípade tých, ktorí patria Kristovi, odchádza domov k Pánovi (Filipským 1:23; 2. Korintským 5:8). Takto je opísaný stav fyzicky mŕtvych. Pri prvom vzkriesení, vzkriesení spravodlivých, ide jednoznačne o vzkriesenie *do života* a do nových *oslávených tiel* (1. Korintským 15:42-44, 52; 1. Tesalonickým 4:14)⁹¹. Tí, ktorí stoja pred veľkým bielym trónom sú vyvolaní zo záhrobia, ale sú opísaní ako tí, ktorí sú stále v stave mŕtvych.

Konečný Boží súd spočíva v tom, že spravodliví – to znamená ospravedlnení spasení, pôjdu do večného života a nespasení – to znamená bezbožní, nespasení, pôjdu do večného zatratenia. V Danielovi 12:2 je tento súd opísaný tak, že tí, čo *spia v prachu zeme*, sa zobudia, a to jedni na večný život a druhí na večný hnus a na potupu. V Jánovi 5:28-29 je tento súd opísaný tak, že z hrobov vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života, a tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu. V tejto pasáži je teda rozdelenie ľudí na dve skupiny – na tých, ktorí skončia vo večnom živote, a na tých, ktorí skončia odsúdení v zatratení – rozhodnuté na základe ich skutkov. V tejto pasáži sa Písmo odvoláva na skutky ako na ovocie života.

Rovnako je to aj v pasáži Matúš 25:31-46. Celá pasáž opisuje konečný Boží súd, čo je zhrnuté vo verši 46: „*A títo pôjdu do večného trápenia, ale spravodliví do večného života.*“ V tejto pasáži je konečný Boží súd opísaný ako roztriedenie ľudí na dve skupiny:

na *ovce* a na *kozlov*. Ovce predstavujú spravodlivých. Kozly predstavujú bezbožných. Ovce skončia vo večnom živote. Kozly skončia vo večnom trápení. A na základe čoho budú oddelené ovce od kozlov? Na základe skutkov. Opäť, rovnako ako v Jánovi 5:28-29, aj v tejto pasáži ide o skutky v zmysle ovocia. Tieto pasáže neučia spasenie zo skutkov. Tieto pasáže učia, že na konečnom súde budú ľudia rozdelení na dve skupiny podľa svojich skutkov.

V prípade spravodlivých ich skutky nepredstavujú základ pre spásu. Základ pre spásu je spravodlivosť Pána Ježiša Krista, ktorá im je pripočítaná uverením v evanjelium milosti. Základ pre ospravedlnenie a spasenie položil Boh, a tým je Ježiš Kristus (jeho osoba, život a dieľo) a nikto *iný základ* ani položiť nemôže (1. Korintským 3:11). Pričom kľúčovým pre ospravedlnenie je *presvedčenie, uverenie*, že Boh *vzkriesil Ježiša, nášho Pána, z mŕtvych* (Rímskym 4:24), *ktorý bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie* (verš 25 a pozri aj 1. Korintským 15:3-20, hlavne verš 20). Skutky spravodlivých sú ovocím ich spasenia, ovocím viery, ovocím Ducha, ovocím lásky. Podľa týchto skutkov sú identifikovateľní (rozpoznateľní) ako spasení spravodliví. Rovnako aj bezbožní sú identifikovateľní podľa svojich skutkov.

Tí, ktorí sú v Jánovi 5:28-29 opísaní ako tí, ktorí dobre činili, sú v Matúšovi 25:31-46 opísaní ako tí, ktorí učinili dobro a milosrdenstvo jednému z najmenších Kristových bratov, a teda samotnému Kristovi. Je to rovnaká myšlienka, ako keď je napísané, že Božie deti sú tí, ktorí milujú svojich bratov a lásku im

aj preukazujú, lebo ak niekto *nemiluje svojho brata, ktorého vidí, ako môže milovať Boha, ktorého nevidí?* (1. Ján 4:4-21, avšak v kontexte 1. Ján 5:1-5). Hlavná myšlienka je *identifikácia* spravodlivého Božieho dieťaťa cez skutky lásky. Ovčami sú tí, ktorí sa preukázali takýmito skutkami. Naopak, kozly sú tí, u ktorých tieto skutky chýbajú. Chýba u nich ovocie spasenia, pretože neboli spasení.

Všetky tieto opisy konečného Božieho súdu (Daniel 12:2, Ján 5:28-29, Skutky 24:15, Matúš 25:31-46, Rímskym 2:5-11) opisujú tento súd ako súd na základe skutkov (pozri aj Rímskym 2:5-6). Tieto opisy majú spoločné aj to, že opisujú súd ako jednu udalosť. Až zo Zjavenia dokážeme porozumieť, že tento súd sa udeje v dvoch časovo rozlíšených udalostiach („v dvoch dejstvách“). Naznačujú to však už aj 1. Korintským 15 a 1. Tesalonickým 4. Vzkriesenie spravodlivých *do života* sa udeje pri prvom vzkriesení. Vzkriesenie nespravodlivých *do večného trápenia* sa udeje na súde veľkého bieleho trónu. Tieto dve udalosti bude od seba časovo rozdeľovať tisíc rokov Božieho tisícročného kráľovstva.

Správa o vzkriesení mŕtvych na konci tisícročného kráľovstva je pomerne stručná. Z citovaných veršov však môžeme usúdiť, že predkladajú obraz zavŕšenia vzkriesenia mŕtvych. Týmto vzkriesením je vzkriesenie mŕtvych ukončené. Už nebude treba žiadneho ďalšieho vzkriesenia, lebo už nebude žiadnych ďalších mŕtvych. Ľudia už nebudú zomierať, lebo už nebude ani smrti, ani pekla, lebo *smrť a peklo boli uvrhnuté do ohnivého jazera* (Zjavenie 20:14, 21:4).

Táto správa má charakter konštatovania faktov. Nie je v nej uvedené, ako ku vzkrieseniu dôjde. Vo verši 12 je len konštatované, že pred Božím trónom sa nachádzajú (stoja) mŕtvi. Verš 13 („*A more vydalo mŕtvych, ktorí boli v ňom, i smrť i peklo dali mŕtvych, ktorí boli v nich*“) poukazuje na to, že toto vzkriesenie je konečné a nie je z neho žiadna výnimka. Môžeme mu rozumieť tak, že na žiadneho mŕtveho nebude zabudnuté a nebude vynechaná ani žiadna oblasť sveta – každá vydá mŕtvych, ktorí boli v nej. Na rozdiel od správy o prvom vzkriesení (1. Korintským 15:51-52; 1. Tesalonickým 4:15) hovorí iba o „vzkriesených mŕtvych“. Nie je tu žiadna zmienka o živých, pozornosť je venovaná iba vzkrieseniu mŕtvych (nespravodlivých mŕtvych).

Pripomeňme si opäť, že pri prvom vzkriesení dôjde k vzkrieseniu spravodlivých mŕtvych a k vychvátaniu spravodlivých živých. Obe tieto skupiny spravodlivých v tom istom okamihu dostanú aj nové oslávené telá (1. Korintským 15:51-52; 1. Tesalonickým 4:15 a 17). Títo už nezomierajú a patria k Božiemu ľudu, ktorý bude spolu s Pánom Ježišom Kristom kralovať v jeho tisícročnom kráľovstve (Zjavenie 20:6) a potom bude prebývať s Bohom na novej zemi, v novom nebi a v novom Jeruzaleme. Je o nich povedané aj to, že sa už nebudú ženiť ani vydávať, a teda nebudú mať potomkov (Matúš 22:29-31; Marek 12:24-25; Lukáš 29:34-36). Tým sme sa dostali k otázkam: *Kto zaľudní tisícročné kráľovstvo? Budú aj v tisícročnom kráľovstve ľudia, ktorí dôjdu k spaseniu?* Tieto otázky v tomto článku neriešime. Nevenujeme sa otáz-

kam zaľudnenia tisícročného kráľovstva a ani života v ňom. Považujeme ich za inú, samostatnú tému.

Záverom môžeme povedať, že *po druhom vzkriesení* a s ním súvisiacom súde pred bielym trónom skončí éra

starej zeme – *prvé veci pomínú* (Zjavenie 21:4). Nastúpi obdobie novej zeme, nového neba a nového Jeruzalema (Zjavenie 21:1-2). Boh bude bývať so svojím ľudom – Boh bude s nimi a bude ich Bohom a oni budú jeho ľudom (verš 3).

Drahoslav Vajda

Zdroje a poznámky

- A) *Medzi smrťou a vzkriesením*, Solas číslo 38, jar 2018. Časť tohto článku bola po vyjdení čísla tlačou revidovaná. Revízia je uvedená v tomto čísle na str. 28 v poznámke D). Revidovaný článok sa nachádza na adrese <http://casopis.solas.sk/vyucovanie/medzi-smrťou-a-vzkriesenim>
- B) *Druhý príchod Pána Ježiša Krista*, Solas číslo 39, leto 2018.
- C) Písmo síce nepoužíva pojem *druhé vzkriesenie*, ale ako keby potichu predpokladalo použitie tohto pojmu tým, že používa pojem *prvé vzkriesenie* a súčasne hovorí aj o inom, ďalšom vzkriesení, ktoré nasleduje neskôr po prvom vzkriesení (Zjavenie 20:5), pričom ho však nazýva *vzkriesenie súdu* (Ján 5:29). Podobne je to aj s *prvou a druhou smrťou*. Písmo nikde nepoužíva pojem *prvá smrť*. Tým, že hovorí o *druhej smrti* (Zjavenie 20:14), potichu predpokladá existenciu tej prvej. Z kontextu Písma to vychádza tak, že tou *prvou smrťou* je fyzická smrť.

V akom tele

Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych

Ale niekto povie: Ako vstanú mŕtvi z mŕtvych? A v akom tele prídu?

1. Korinským 15:35

Lebo zatrubí, a mŕtvi vstanú neporušiteľní, a my budeme premenení. Lebo toto porušiteľné musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť.

1. Korinským 15:52-53

Keď sa hovorí o *vzkriesení mŕtvych*, vznikajú pritom prirodzene aj otázky typu: *V akom tele vstanú mŕtvi? Aké telo dostanú oživení mŕtvi? V akom tele budú existovať vzkriesení a vychvátení spravodliví?* Toto sú otázky, týkajúce sa *prvého vzkriesenia*. Podobné otázky vznikajú aj vo vzťahu k *druhému vzkrieseniu*. Pokúsime sa na ne odpovedať v tomto článku.

V článku *Druhý príchod Pána Ježiša Krista*^{A)} sme písali, že pri *prvom vzkriesení*, vzkriesení spravodlivých mŕtvych a vychvátení spravodlivých žijúcich, budú spravodliví mŕtvi vzkrie-

sení priamo do nových oslávených tiel. Spravodliví žijúci okrem toho, že budú zo zeme vychvátení, súčasne zažijú aj nadprirodzenú premenu a budú premenení do rovnakých nových osláve-

ných tiel ako vzkriesení mŕtvi. Pritom na prvom vzkriesení budú mať účasť iba tí, ktorí patria Pánovi, ktorí sú Kristovi, ktorí sú nové stvorenie v Kristovi. Prirodzene vzniká otázka, aké bude to nové oslávené telo. Odpoveď na túto otázku je predmetom prvej časti článku (časť A). O tých, ktorí patria do druhého vzkriesenia, budeme hovoriť v druhej časti (časť B).

A. V akom tele – prvé vzkriesenie

O vzkriesenom tele spravodlivých môžeme usudzovať jednak podľa vlastností tela Pána Ježiša Krista po jeho vzkriesení, z doby, počas ktorej sa ukazoval svojim učeníkom, a tiež z textov ako Lukáš 20:34-40 a 1. list Korintským 15. kapitola.

Písmo ako prvú etapu vzkriesenia, ktorá predchádza prvému vzkrieseniu, uvádza vzkriesenie Krista (1. Korintským 15:23). Kristus je v tomto verši označený ako prvotina vzkriesených. Tak, ako zomrel Kristus a vstal z mŕtvych ako prvotina, budú vzkriesení aj tí, ktorí sú v Kristovi (Rímskym 6. kapitola)^{A)}. Lebo títo sa s Kristom stali spoluzrastlými podobnosťou jeho smrti, a takými budú aj podobnosťou jeho vzkriesenia (Rímskym 6:5, 6:8; Galatským 3:27; Efezským 4:24; Kolosenským 3:3-4). Písmo zaručuje, že tí, ktorí patria Kristovi, tí, ktorí uverili v evanjelium Ježiša Krista, nielenže vstanú z mŕtvych k životu, ale aj oni budú vzkriesení v podobnosti Kristovho vzkriesenia, a tak rovnako poneseú aj jeho obraz, obraz toho nebeského (1. Korintským 15:47-49). Pavol píše, že telo nášho poníženia bude premenené do tela nebeskej slávy: „Lebo naše

občianstvo je v nebesiach, odkiaľ i Spasiteľa očakávame Pána Ježiša Krista, ktorý premení telo nášho poníženia, aby bolo súpodobným telu jeho slávy...“ (Filipským 3:20-21). Aj apoštol Ján píše o tom, že naše telá po vzkriesení budú podobné vzkriesenému telu Pána Ježiša Krista (1. Jánov 3:2).

Ježiš sa narodil zo ženy a bol v plnosti človekom v takom tele ako aj ostatní ľudia, ale bez hriechu. Po vzkriesení však jeho telo už vykazovalo iné vlastnosti ako pred ukrižovaním. Už nebol obmedzovaný časom a priestorom, ako sme ešte my v týchto našich telách. Učeníkom sa zjavil alebo zmizol, ako chcel (Lukáš 24:31 a 36; Ján 21:1). Mohol vstúpiť do miestnosti pri zatvorených dverách (Ján 20:19). Prijímal potravu, ale nedá sa z toho urobiť záver, že by nutne potreboval fyzický pokrm. Požiadal o jedlo, ale pritom viac ako o nasýtenie tela išlo o to, aby presvedčil učeníkov, že to nie je nejaký prelud, ktorý vidia, ale že je to on, ten, ktorého dobre poznali (Lukáš 24:37-43). Pri jeho nanebovzatí odišiel do nadoblačných výšok tak, ako sa pohyboval na povrchu zeme (Skutky 1:11). Nemal na sebe žiadne špeciálne ochranné oblečenie. Podľa všetkého aj na nebeskom tróne sedí po pravici Otca v tom istom tele, v akom sa zjavil svojim učeníkom a v akom bol vidенý odchádzať hore do neba.

Keď sa v ranej cirkvi hovorilo o vzkriesení, aktuálnou a prirodzenou bola aj otázka: V akom tele prídu tí, ktorí zomreli v Pánovi? Apoštol Pavol túto otázku zodpovedá formou diskusie a vysvetľuje ju v pasáži veršov 1. listu Korintským 15:35-39^{B)}. Hlavná myš-

lienka Pavlovho vysvetlenia spočíva v tom, že nebudeme vzkriesení do rovnakého tela, aké máme teraz, a žeby sme potom v takom tele žili už navždy, naveky vo večnosti. Dôraz je kladený na to, že telo, do ktorého budeme vzkriesení, je telo úplne inej, novej kvality. Pavol túto skutočnosť vysvetľuje na obraze, ktorý poznáme zo skúseností z rastlinnej ríše.

Keď sa semeno zasadí do zeme, zahynie (zomrie) a vyrastie z neho rastlina. Zo semena nevyrastie semeno. Zo semena vyrastie rastlina. Aby mohla rastlina vyrásť, semeno sa musí dostať do zeme a tam „zahynúť“, „zomrieť“. Semeno viac neexistuje, voľne povedané, premení sa na rastlinu. Semeno je jeden druh tela, ktorý bol, ale musí zomrieť, aby vznikol iný druh tela, ktorý bude žiť, a to rastlina. Semeno je obrazom porušiteľného, zemského tela, ktoré zanikne. Nová rastlina je obraz vzkriesenia k životu a nového tela. Samozrejme, druh rastliny, ktorá vzíde, odpovedá druhu semena, ktoré bolo zasadené do zeme.

Obraz potom pokračuje výkladom, že existujú rôzne telá, tak ako to určil Boh. Tieto telá nie sú rovnaké, odlišujú sa od seba: je telo ľudí, je telo vtákov, zvierat, rýb atď. Tento výklad ale graduje k hlavnej myšlienke, že existuje ešte zásadnejší rozdiel medzi telami, a to rozdiel medzi *zemskými* a *nebeskými* telami (15:40). Obraz so semenom jasne poukazuje na to, že *zemské telo* sa nemôže preniesť do večnosti. *Zemské telo* musí zomrieť a ísť do zeme, kde sa obráti na prach, lebo je vzaté z prachu zeme.

Vo veršoch 40-44 pokračuje Pavol v tejto analógii a uvádza ďalšie podrob-

nosti, ktorými sa telo spravodlivých z prvého vzkriesenia bude vyznačovať. V týchto veršoch sa hovorí, že vzhľadom na časnosť a večnosť poznáme dva druhy tiel: telá *zemské* a telá *nebeské*. Tieto telá sa od seba odlišujú vo svojej sláve: *inakšia je sláva nebeských tiel a inakšia zemských* (verš 40).

So vzkriesením mŕtvych je to ako so siatím semena (verše 42-43). Seje sa v porušenosti, ale vstane v neporušiteľnosti. To znamená, že semeno, ktoré sa seje – *zemské telo* – je v stave porušenosti, nemôže prejsť do večnosti, musí zomrieť a zaniknúť. Z tohto semena vzíde nové oslávené *nebeské telo*, ktoré však už bude neporušiteľné. To je zásadne iná, nová kvalita tela. Rozdiel v kvalite je zjavný aj z ďalšieho opisu: Seje sa v nečesti, vstane v sláve, seje sa v slabosti, vstane v moci. *Zemské telo* je opísané ako telo „duševné“ („zmyselné“), telo po vzkriesení je opísané ako telo „duchovné“ (verš 44).

Keďže všetci ľudia sa rodíme ako Adamovi potomkovia, všetci žijeme tu v časnosti v *zemskom tele*. Naše telo je také isté ako bolo telo Adama – *zemské telo*. Kým sme v *zemskom tele*, sme „živá duša“ presne tak, ako bol Adam *živou dušou* (verš 45). *Zemské telo* je zo zeme, „z hliny“ – to znamená látkové (materiálne) telo zložené z takých istých látok (prvkov), aké Boh použil pri pôvodnom stvorení sveta, pri stvorení zeme. Po vzkriesení budeme mať *nebeské telo*. *Nebeské telo* je dané, čo do jeho kvality, do veľkého kontrastu so *zemským* (látkovým, materiálnym) telom a je opísané ako *duchovné telo*. Dokonca je napísané tak, že budeme mať *nebeské telo* tak,

ako Pán Ježiš má po vzkriesení nebeské telo (verše 47-49).

Vo verši 50 sa opakuje hlavná myšlienka, ktorá bola podaná najprv vo forme obrazu o semene: *Telo a krv* nemôže zdediť kráľovstvo Božie. To znamená, že zemské telo nemôže vojsť do večnosti a žiť na novej zemi a v novom nebi (v nebeskom Jeruzaleme). Večný život si nemôžeme predstavovať ako večne trvajúcu zemskú existenciu. Bude to úplne iná, nová, nepredstaviteľne slávna existencia. Je to tak preto, lebo *porušenosť* nemôže zdediť *neporušiteľnosť*.

Telo, v ktorom žijeme pred fyzickou smrťou, je *zemské telo, duševné telo*. Je to telo, ktoré máme po Adamovi, ktorý bol zemský, vzatý zo zeme, a stal sa živou dušou. *Zemské telá* sú porušené pre Adamov hriech. Sú porušené, a preto podliehajú smrti a rozkladu. To, čo bolo povedané Adamovi po páde: *Prach si a do prachu sa navrátiš* (1. Mojžišova 3:19), platí aj pre všetkých ľudí splodených z *tela a krvi*.

Naše súčasné *porušené, duševné, smrteľné, zemské telo* nemajúce česť je uložené do zeme a rozloží sa, ale pri vzkriesení vstane už ako iné, nové *nebeské telo, oslávené a neporušiteľné* (verše 1. Korintským 15:46-49). *Zemské telo* je smrteľné, *nebeské telo* je nesmrteľné. Pritom sa seje (zomiera) *zemské*, ale vstane *nebeské*. Seje sa: „*v porušenosti...*“ (verš 42); „*v nečesti...*“ (verš 43); „*v slabosti...*“ (verš 43); „*seje sa duševné telo zmyselné...*“ (verš 44). Vstane: „*...v neporušiteľnosti*“ (verš 42); „*v sláve*“ (verš 43); „*v moci*“ (verš 43); „*duchovné telo*“ (verš 44). Také je poradie v stvorení človeka. Ľudská rasa vznikla skrze

prvého Adama (1. Korintským 15:45) z prachu zeme dychom Stvoriteľa ako *živá duša* (1. Mojžišova 2:7). Od znovuzrodenia sme už *novým stvorením* (2. Korintským 5:17), ale telo ešte nie je vykúpené. Očakávame vykúpenie tela (Rímskym 8:23), vzkriesenie z mŕtvych, po ktorom budeme podobnými nášmu Pánovi (1. Korintským 15:48-49, pozri aj verše 44-47).

V Písme sa nachádza ešte jedna informácia o tom, aké telo budú mať tí, ktorí boli uznaní za hodných dôjsť vzkriesenia z mŕtvych – a myslí sa tým prvé vzkriesenie. O týchto Pán Ježiš vyhlásil: „*...Synovia tohto veku sa ženía a vydávajú sa; ale tí, ktorí budú uznaní za hodných dôjsť tamtoho veku a vzkriesenia z mŕtvych, nebudú sa ani ženit' ani vydávať, lebo ani zomrieť nebudú viacej môcť, lebo budú rovní anjelom a budú synmi Božími, pretože budú synmi vzkriesenia*“ (Lukáš 20:34-36; rovnako aj Matúš 22:29-31; Marek 12:24-25). Vyhlásenie, že sa *už nebudú ženit' ani vydávať a nebudú môcť ani zomrieť a budú ako anjeli Boží v nebi*, poukazuje na to, že účastníci prvého vzkriesenia budú mať už *nebeské nesmrteľné telá*. Títo viac už nezomierajú, ale patria k Božiemu ľudu, ktorý bude spolu s Pánom Ježišom Kristom kralovať v jeho tisícročnom kráľovstve (Zjavenie 20:6) a potom bude prebývať s Bohom na novej zemi, v novom nebi a v novom Jeruzaleme.

„*Hľa, tajomstvo vám hovorím... mŕtvi vstanú neporušiteľní, a my budeme premenení. Lebo toto porušiteľné musí obliecť neporušiteľnosť a toto smrteľné obliecť nesmrteľnosť.*“

1. Korintským 15:51-53

B. V akom tele – druhé vzkriesenie

V časti A sme hovorili o *tele spravodlivých* účastných prvého vzkriesenia z mŕtvych. Ako to bude s tými, ktorí zomreli vo svojich hriechoch? V Písme je jasne uvedené, že aj oni, nespravodliví, budú vzkriesení (Daniel 12:2, Ján 5:28-29, Skutky 24:15, Matúš 25:31-46, Rímskym 2:5-11) a budú stáť pred súdom, pred Božím trónom (Zjavenie 20:11-15). Aj v súvislosti s nimi vzniká otázka: *V akých telách sa budú nachádzať pred Božím trónom?*

V predchádzajúcom článku *Pred veľkým bielym trónom* (str. 17 alebo^Q) sme konštatovali, že Písmo priamo neuvádza, že by pri vzkriesení, ktoré bude nasledovať po skončení tisícročného kráľovstva (Zjavenie 20:11-15) a je pomenované aj ako *druhé vzkriesenie* alebo *vzkriesenie nespravodlivých*, išlo o vzkriesenie (oživenie) do nejakého

(napríklad zemského či nejakého iného) tela. Pred veľkým bielym trónom (pred trónom Božím) stoja iba mŕtvi: „*A videl som mŕtvych, malých i veľkých, stojacich pred trónom Božím*“ (Zjavenie 20:12). „Vzkriesenie“ (oživenie) v tomto zmysle znamená, že *mŕtvi len vyšli zo záhrobia, opustili záhrobie*, miesto, v ktorom sa doteraz nachádzal ich duch/duša. Neznamená to však doslovné oživenie, teda *vzkriesenie do života*. Dospeli sme k záveru, že Písmo priamo nezjavuje, že by účastníci druhého vzkriesenia dostali akékoľvek telo. **Na otázku: Aké telo budú mať a či vôbec budú mať telo tí, ktorí budú vzkriesení k súdu, Písmo nedáva priamu odpoveď, k tomuto sa nevyjadruje.** Preto aj ostaneme len pri tomto konštatovaní ako odpovedi na položenú otázku o *tele mŕtvych stojacich pred Božím trónom* zo Zjavenia 20:12^D).

Drahoslav Vajda

Poznámky a zdroje

- A) *Druhý príchod Pána Ježiša Krista* (časť A. Prvé vzkriesenie), Solas číslo 39, leto 2018, str. 19-31.
- B) Ani v období ranej cirkvi nikto nepochyboval o tom, že ľudia podliehajú smrti, že zomierajú. Smrť pritom nepovažovali za anihiláciu (zánik existencie). V tomto boli všetci zajedno. Rozdielnosti boli až v tom, čo bude po smrti. Gréci považovali telo za zlé a považovali ho za prekážku k plnohodnotnému životu duše. Smrť považovali za oslobodenie duše zo svojho väzenia (fyzického tela). Dobu po smrti chápali ako život nesmrteľnej duše, ale odmietali akúkoľvek myšlienku na vzkriesenie a opätovné zjednotenie duše s telom. Preto na areopágu vysmiali Pavla, keď im hovoril o vzkriesení z mŕtvych (Skutky 17:32). V židovstve boli na vzkriesenie rozdielne pohľady. Strana saducejov, ktorá mala v tej dobe väčšinu v Sanhedrine, bola teda „vládnucou stranou“, držala presvedčenie, že niečo vzkriesenia (Lukáš 20:27; Skutky 23:8). Preto uvážnili apoštolov, keďže verejne hlásali v Ježišovi Kristovi vzkriesenie z mŕtvych (Skutky 4:2-3). Farizeji naopak verili vo význam tela, a preto boli presvedčení, že telo nikdy nemôže zaniknúť. Preto aj verili vo vzkriesenie (Skutky 23:6-8, 24:15 a 21). Vzkriesenie však chápali ako oživenie do toho istého tela. Aj Marta, sestra Lazara, verila, že jej brat bude vzkriesený, ale až na konci časov v posledný deň (Ján 11:24).

Novozmluvní proroci a apoštoli Pána Ježiša Krista v ranej cirkvi učili a verili tomu, čo dostali ako Božie zjavenie, čo je zapísané ako inšpirované Božie slovo, že spravodliví budú po smrti vzkriesení v novom nebeskom (duchovnom) tele, v ktorom budú žiť večne v podmienkach novej zeme, nového neba a nového Jeruzalema. O tom je aj tento článok.

- C) *Pred veľkým bielym trónom*, <http://casopis.solas.sk/vyucovanie/pred-ve-kym-bielym-tronom>.
- D) Ako píšeme vyššie a ako sme už uviedli aj v článku *Pred veľkým bielym trónom* na str. 22 verš „*A ostatní mŕtvi neožili, až sa dokoná tisíc rokov...*“ asociuje predstavu, že nielen tí z prvého vzkriesenia, ale aj *ostatní mŕtvi* budú vzkriesení v tele. Vedie to teda k predstave, že všetci mŕtvi po svojom vzkriesení budú mať nejaké fyzické telo. Táto predstava ovplyvnila aj prvé dva články zo série *Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych*. Pri podrobnejšom štúdiu biblického textu však prichádzame k záveru, že **Písmo priamo nehovorí o tom (priamo nezjavuje), či mŕtvi stojaci pred Božím trónom (Zjavenie 20:12) budú vzkriesení do fyzických tiel** – preto ostávame len pri tomto konštatovaní, ako o tom píšeme aj v závere časti B. O vzkriesení do tela Písmo priamo hovorí iba ohľadne tých, ktorí sú účastní *prvého vzkriesenia*, ako o tom píšeme v časti A. V tomto duchu a v tomto zmysle opravujem text prvých dvoch článkov série o vzkriesení nasledovne:
- a) V článku *Vzkriesenie mŕtvych – úvod*, Solas číslo 37, jeseň 2017, str. 34-36 sa oprava týka záverečnej časti článku (str. 36), ktorej text po oprave znie:

„Čo sa udeje pri vzkriesení?“

Uvážili sme už, že vzkriesenie je pred súdom. Písmo o súde zjavuje, že súd každého človeka (Skutky 24:15; Ján 5:29) bude pred Bohom prebiehať podľa toho, čo kto učinil, pokiaľ bol vo svojom fyzickom tele, pokiaľ bol na tejto zemi, pokiaľ existoval v prítomnom časopriestore (pozri Kazateľ 11:9, 12:14; Matúš 12:36-37; Rímskym 2:14-16; 2. Korintským 5:10). Preto pred tým, ako sa každý jeden človek postaví pred záverečné zhodnotenie svojho života (pred Božím súd), musí byť vzkriesený, t. j. vyvolaný zo sféry mŕtvych. Jedni vyjdú z hrobov na večný život a druhí na večné zatratenie: „... a vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života, ale tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu“ (Ján 5:29; Daniel 12:2). Pri vzkriesení dostane duch každého **spaseneho** človeka nové telo, v ktorom už bude existovať ďalej vo večnosti.“

(Posledné dve vety tejto časti sú z pôvodného textu vypustené/vyškrtnuté. V tejto súvislosti pozri tiež článok *Druhý príchod Pána Ježiša Krista*, Solas číslo 39, jar 2018, časť *Účel siedmych pečatí a siedmych trúb vzhľadom na Cirkev*, str. 25.)

- b) V článku *Medzi smrťou a vzkriesením*, Solas 38, jar 2018, str. 28-31 sú tieto úpravy:
- Na str. 29** v ľavom stĺpci, 2. odsek odspodu upravujem text nasledovne:
- „Smrťou dôjde k oddeleniu ducha od tela. Telo bude pochované do zeme a duch človeka odíde na miesto, ktoré mu určí Boh. Tu zostane až do doby vzkriesenia. Pri vzkriesení všetkých **spaseneých** ľudí (**tých, ktorí patria Kristovi**) dôjde k opätovnému zjednoteniu ducha s telom a k vytvoreniu celistvej bytosti.
- Na str. 29** v pravom stĺpci, 2. odsek odhora upravujem text nasledovne:
- „Podstatná skutočnosť na vzkriesení **tých, ktorí patria Kristovi (spaseneých)**, je, že zatiaľ čo smrťou dôjde k oddeleniu ducha od tela, pri **ich** vzkriesení naopak dôjde k opätovnému zjednoteniu ducha s telom. Novozmluvné písma upresňujú miesto prebývania ducha spaseneho človeka po jeho smrti. V tomto smere je rozdiel medzi obdobím, ktoré bolo pred Kristovým vzkriesením, a obdobím, ktoré nasleduje po ňom.“
- Do oboch odsekov bol pri revízii vložený text zvýraznený **tučným písmom**.

Účel a dôležitosť vzkriesenia

Vzkriesenie – centrálna udalosť spasenia

Čo Písmo učí o vzkriesení mŕtvych

[Ježiš, náš Pán] *bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie.*

Rímskym 4:25

Vzkriesenie z mŕtvych patrí medzi najdôležitejšie udalosti ľudských dejín a je dôležitým článkom biblickej viery, lebo *ak nie je zmŕtvychvstania, vtedy ani Kristus nevstal z mŕtvych a ak Kristus nevstal z mŕtvych, márna je naša kázeň a márna je i vaša viera, ešte ste vo svojich hriechoch* – píše apoštol Pavol do Korintu (1. Korinským 15:13-14). Sériu článkov o vzkriesení mŕtvych ukončíme úvahou o dôležitosti skutočnosti vzkriesenia mŕtvych a o dôležitosti učenia o ňom. Cieľom je predovšetkým porozumieť účelu a dôležitosti vzkriesenia Pána Ježiša Krista.

Úvod

Pretože Ježiš Kristus je *prvotina* vzkriesených mŕtvych (1. Korinským 15:20), k porozumeniu dôležitosti a účelu udalosti vzkriesenia mŕtvych prídeme skúmaním udalosti jeho vzkriesenia. Apoštol Pavol v 1. liste do Korintu píše: *„Lebo medzi prvým som vám vydal, čo som aj prijal, že Kristus zomrel za naše hriechy podľa písem a že bol pochovaný...“* (15:3-4). A v Liste Rímskym uvádza, že jeho vzkriesenie sa udialo pre naše ospravedlnenie: *„... ktorý bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie“* (Rímskym 4:25). V týchto veršoch je Kristova smrť doslova vzťahnutá na odstránenie hriechov a jeho vzkriesenie dané priamo do súvisu s naším ospravedlnením.

Adamovým pádom sa všetci ľudia rodia ako hriešnici. Pred Bohom sme vinní Adamovým hriechom a svojimi hriechmi a sme v jeho očiach nespravodliví. Z tohto postavenia potrebujeme byť

vyšľobodení a dostať sa do postavenia spravodlivých, čiže potrebujeme byť *ospravedlnení od hriechov*: *„... ale ten, ktorého Boh vzkriesil, nevidel porušenia. Nech vám je teda známe, mužovia bratia, že skrze toho sa vám zvestuje odpustenie hriechov, a od všetkého, od čoho ste v zákone Mojžišovom nemohli byť ospravedlnení, v ňom sa ospravedľuje každý, kto verí“* (Skutky 13:37-39). Ospravedlnenie v Biblii je právny výraz, ktorý znamená „oslobodiť niekoho spod obžaloby a viny a prehlásiť ho za spravodlivého“. Ospravedlnením je vinník prehlásený za nevinného^{A)}.

Písmo uvádza, že naše ospravedlnenie priamo súvisí s Kristovým vzkriesením (Rímskym 4:25). Preto je vzkriesenie Krista pre nás existenčne dôležité. Priamo súvisí s naším postavením pred Bohom a tým, kde strávime večnosť (1. Korinským 15:17 – *„... a ak Kristus nevstal z mŕtvych, márna ja vaša viera, ešte ste vo svojich hriechoch“*^{A)}).

Odsúdenie a vzkriesenie Krista

Pred tým, ako bol Ježiš Kristus ukrižovaný, bol postavený pred dva súdy. Bol súdený a odsúdený židovskou veľradou, Sanhedrinom, (Marek 14:64) a rímskou vládnuou mocou súdom pred rímskym prokurátorom Pontským Pilátom, ktorý ho aj konečným verdiktom vydal na smrť ukrižovaním (15:15). V podstate hlavným dôvodom odsúdenia bolo, že Ježiš hovoril o Bohu ako o svojom Otcovi. Židia to (podľa zákona) považovali za rúhanie sa Bohu hodné smrti (Marek 14:60-64; Lukáš 23:2; Matúš 27:43). Aby Židia dosiahli jeho odsúdenie rímskou mocou, obvinili ho, že sa vydáva za kráľa Židov (lebo pre náboženské otázky by ho rímska moc neodsúdila).

V tom čase strana saducejov, ktorá mala väčšinu v Sanhedrine a ktorá bola teda „vládnuou stranou“, držala presvedčenie, že nieto vzkriesenia (Lukáš 20:27; Skutky 23:8). Keď bol Ježiš sňatý z kríža a uložený do hrobu (Ján 19:40-41), dodatočne si uvedomili, že o sebe hovoril, že na tretí deň vstane z mŕtvych (Matúš 16:21; Marek 9:31). Obávali sa, že učeníci ukradnú jeho telo z hrobu a následne budú hlásať, že vstal z mŕtvych. Tomuto chceli zabrániť, a preto na druhý deň po ukrižovaní išli najvyšší kňazi a farizeji za Pilátom a požiadali ho, aby dal strážiť Ježišov hrob. Pilát súhlasil a oni zapечатili hrob a postavili k nemu strážnych (Matúš 27:62-66). Ako čítame, za Pilátom prišli aj farizeji, nielen saduceji. Nešlo len o to, že saduceji neverili, že by jestvovalo vzkriesenie. Išlo najmä o to, že ani jedni, ani druhí, teda ani farizeji, ani saduceji neverili, že Ježiš je Mesiáš, preto podľa oboch skupín nemohol vstať

z mŕtvych. Preto sa aj farizeji obávali, že dôjde k ukradnutiu tela, čomu obe skupiny chceli zabrániť. Napriek tomu však tretieho dňa bola pečať zlomená, kameň od hrobu odvalený, rímska vojenská stráž zdesená a ohromená a Ježiš Kristus vystúpil z hrobu. Boh ho vzkriesil z mŕtvych a tým preukázal, že Kristus je bezhriešny Boží Syn (Rímskym 1:4), že je tým, ako aj on sám o sebe hovoril (Ján 10:30). A preto ho Boh vzkriesením oslávil (Filipským 2:8-9).

Tak ako Judáš pochopil, že zradil nevinnú krv (Matúš 27:3-4), aj Židia a predovšetkým najvyšší kňazi a celý Sanhedrin mali pochopiť, že spáchali nespravodlivý súd. Vzkriesenie Ježiša Krista malo byť pre nich dôkazom, že Kristus je skutočne tým, ako o sebe hovoril. Neporozumeli, neuverili a pre hlásanie vzkriesenia Ježiša Krista z mŕtvych po Letniciach prenasledovali ranú cirkev a najmä apoštolov (Skutky 4:2-3).

Svedectvo ranej cirkvi

Pre vtedajších židovských vodcov bola zvesť o vzkriesení Pána Ježiša Krista neprijateľná aj z toho dôvodu, že sa ľudia vo viere v evanjelium vzkrieseného Krista obracali k Bohu, odchádzali spod Mojžišovho zákona a odchádzali zo synagóg. Boli naplnení závišťou (Skutky 5:17) a robili všetko preto, aby zastavili zvesť o zmŕtvychvstalom Kristovi. Apoštolov posadili do väzenia (4:2-3, 5:18) a *prikázali im, aby viac vôbec nehovorili ani neučili ľud a nezvestovali vzkriesenie z mŕtvych v mene Ježišovom* (4:2,18). Aj apoštol Pavol ako pravú príčinu jeho prenasledovania zo strany Židov uvádzal, že je súdený pre zvesť *nádeje zmŕtvychvstania mŕtvych* (23:6, 24:15, 25:19). Neutí-

chajúce odhodlanie, s akým zvestovala raná cirkev zmŕtvychvstanie z mŕtvych a predovšetkým zmŕtvychvstanie Pána Ježiša Krista, a odpor a hnev zo strany židovského a pohanského prostredia svedčia o dôležitosti tejto udalosti.

Pre pohanské prostredie bolo v čase ranej cirkvi typické, že neverilo v zmŕtvychvstanie, odmietalo vzkriesenie. Keď apoštol Pavol zvestoval zmŕtvychvstanie medzi Grékmi, posmievali sa mu: „Ale keď počuli o vzkriesení z mŕtvych, jedni sa posmievali, a druhí povedali: *Vypočujeme ťa o tom aj po druhé*“ (Skutky 17:32). V súčasnosti je situácia v sekulárnom (pohanskom) prostredí, ktoré je ovládané materialistickým evolučným svetonázorom, rovnaká.

Ďalším dosvedčením, že Kristus vstal z mŕtvych, je aj samotná existencia cirkvi (Kristovho tela) a to, že sa od samého začiatku svojho vzniku zhromažďovala k lámaniu chleba po domoch, aby brali pokrm v plesaní a v prostote srdca (Skutky 2:46), a *neprestávali učiť každého dňa v chráme a po domoch a zvestovať Ježiša Krista* (5:42). To poukazuje na hlboké presvedčenie veriacich v ranej cirkvi o pravdivosti svedectva tých, ktorí boli očitými svedkami jeho zmŕtvychvstania (1. Korinským 15:1-8).

Raná cirkev prijala zvesť o Kristovom zmŕtvychvstaní ako naplnenie starozákonných prorociev – Kristus vstal podľa Písíem (1. Korinským 15:4; Rímskym 1:2), ktoré predpovedali nielen jeho utrpenie a smrť (Izaiáš 53:5), ale aj jeho zmŕtvychvstanie na tretí deň (Ozeáš 6:1-3). To, že sa to udialo podľa Písíem, bolo dostatočným dôvodom pre nich, ich vieru a to, že vzkriesenie Krista bolo Božím spasiteľným činom

(Rímskym 4:25, 8:32-34; Filipským 3:9), zaručujúcim konečné víťazstvo nad hriechom, smrťou a diablom (Rímskym 6:9-10; 1. Korinským 15:26-27). Vzkriesený Kristus sa však ukázal len svojim apoštolom a učeníkom (Skutky 10:41). Až pri jeho druhom príchode ho uvidia aj všetci ostatní (Zjavenie 1:7).

Ospravedlnenie veriacich v Krista

Dnes už vieme, ako Boh zachraňuje hriešnika. Poznáme začiatok tohto aktu, aktu ospravedlnenia – *naše hriechy položil na Krista* a aj koniec – *Kristovu spravodlivosť pripočítava nám*. Písmo zjavuje, že sme ospravedlnení v Kristovi: „*Jemu vydávajú svedectvo všetci proroci, že odpustenie hriechov dostane skrze jeho meno každý, kto verí v neho*“ (Skutky 10:43); „...*a od všetkého, od čoho ste v zákone Mojžišovom nemohli byť ospravedlnení, v ňom sa ospravedľujete každý, kto verí*“ (13:39). Písmo teda zjavuje, že sme ospravedlnení v Kristovi, ale iba v Kristovi, v ňom a nie inak – nie „mimo“ Krista. Ale prečo a ako? Sledujme reťaz nášho ospravedlnenia.

Hriech, kríž, smrť a vzkriesenie

Z Božieho slova a z celých dejín národov môžeme vidieť, že sú to dejiny Božej spásy. Je to tak preto, lebo od počiatku má Boh plán mať svoj ľud a tento plán aj realizuje. Na počiatku stvoril Boh človeka na svoj obraz. Hriechu a smrti nebolo, všetko bolo veľmi dobré. Boh dal človeku vynikajúci priestor na bývanie, planétu Zem a rajskú záhradu, do ktorej prichádzal a mal s človekom obecnosť. Potom prišiel pád do hriechu, ľudská vzbura, a všetko sa pokazilo. Odvtedy je každý človek porušený hriechom a hre-

ší, čiže koná hriešne skutky, ktorými prestupuje Boží zákon. Platí, že všetci zhrešili (Rímskym 3:23, 5:12).

1. kniha Mojžišova opisuje, ako hriech a zloba vstúpili do ľudského pokolenia. Uvádza, že hriech je príčinou a podstatou ľudskej skazenosti a dôsledkov, ktoré z toho vyplývajú. Hneď v tretej kapitole naznačuje, že túto katastrofu môže odstrániť iba sám Boh. To je dané v Božom počiatocnom sľube vykúpenia a odstránenia hriechu (1. Mojžišova 3:15).

Boh spustil realizáciu plánu spásy ľudstva. Už tam hneď po páde dal Boh človeku zaslúbenie o semene ženy, zaslúbenie o spásy (1. Mojžišova 3:15). Sľub z tohto verša dáva nádej, že keď bude zrealizovaný, všetok hriech a smrť budú porazené a plnosť Božej spasiteľnej vlády vstúpi do sveta. Ako to Boh urobí? Aktom násilia? Polepšením ľudí? Ako zjavuje Písmo, je zrejmé, že k obnove stvorenia, odstráneniu smrti a dôsledkov hriechu a umožneniu, aby sme boli spravodlivými pred Bohom, je potrebné niečo viac ako (len) pôsobenie mocou. To, čo je potrebné a nevyhnutné, je náhrada (zástupnosť). Je potrebný a nevyhnutný ten, kto sa reprezentatívne postaví ako právna náhrada na miesto hriešnika, na moje miesto. Nieкто, kto bude v postavení, akoby sme to boli my sami, avšak bez vlastného hriechu, nieкто, kto poniesie môj hriech a vinu. Je potrebný a nevyhnutný ten, kto uzmiere Boží hnev tým, že za mňa vytrpí spravodlivý trest určený mne a navyše aj vlastnou spravodlivosťou za mňa zástupne naplní celú požiadavku Božieho zákona. Preto musel Spasiteľ prísť na svet ako človek v tele, ktorý bol bez hriechu, a preto sa musel naro-

diť pod zákon (ako Žid), aby vlastným životom celý zákon naplnil.

Tým zaslúbeným semenom, tým, kto sa postavil namiesto nás, bol sám Boží Syn, ktorý prišiel medzi nás ako Boh v tele, ako Ježiš Kristus z Nazareta. Na Krista boli položené naše hriechy a on bol počítaný medzi hriešnikov – bolo s ním nakladané ako s hriešnikom (Izaiáš 53:5,12). Prelial krv za naše hriechy, zomrel za naše hriechy, bol pochovaný, a tak naplnil Božiu spravodlivosť a zjednal nápravu pred Bohom skrze samého seba (Židom 1:1-3). Kristus nás pritom vykúpil nielen z našej viny za hriechy, ale nás vykúpil aj spod zlorečenia zákona. „*Kristus nás vykúpil spod zlorečenia zákona tým, že sám sa stal za nás zlorečenstvom, lebo je napísané: Zlorečený každý, kto visí na dreve*“ (Galatským 3:13). Kristus vyniesol náš hriech na drevo kríža a zástupne namiesto nás strpel trest za hriech – tým trestom je smrť.

Čo sa udialo na kríži?

Naše hriechy boli vložené na Krista. Jemu boli pripočítané naše viny. Na kríži sa udial súd nad Kristom za naše viny a prestúpenia a tam bol za ne vyneseny a aj vykonaný rozsudok – rozsudok smrti. V tom spočíva jeho obeť. On bol celý čas spravodlivý a nevinný, ale bol odsúdený za naše hriechy – zomrel namiesto nás (Rímskym 5:6,8). On, spravodlivý, bezhriešny, zobral na seba trest, ktorý nepatrilo jemu, ale celý patril nám. Zobral celý náš trest na seba a odpykal ho namiesto nás. (Čítaj 53. kapitolu knihy proroka Izaiáša.) Dielo spásy bolo dokončené na kríži. Preto, keď uvažujeme o vzkriesení, jeho neodmysliteľnou súčasťou je kríž – Kristova smrť na kríži.

Kristova smrť na kríži, jeho pochovanie a jeho vzkriesenie z mŕtvych sú nerozlučne spojené a nesmieme ich jedno od druhého oddeľovať. Môžeme povedať, že vzkriesenie je pečat', potvrdenie dokončeného diela, ktoré Kristus urobil a dosiahol svojou smrťou na kríži a v pochovaní. Tajomstvo vzkriesenia je v kríži, lebo na kríži povedal: *Je dokončené!* (*Je dokonané!* – Ján 19:30, podľa prekladu prof. Roháčka.) Na kríži vyplnil a dokončil dielo, ktoré mu uložil Otec (Židom 10:7,9), a vzkriesenie je toho potvrdením a dôkazom jeho platnosti.

Ježiš Kristus celú svoju pozemskú službu uskutočňoval v poslušnosti Bohu. Bol mu vo všetkom poslušný, a to poslušný až po smrť na kríži (Filipským 2:8). Okrem toho, ako píšeme vyššie, ale z iného pohľadu, z pohľadu Božieho plánu, môžeme tiež povedať, že na kríži skončilo všetko to staré a spolu so vzkriesením Krista je uvedené všetko nové. Tu je začiatok konkrétnej, viditeľnej a hmatateľnej realizácie novej zeme a nového neba. Tu je začiatok realizácie nového poslušného Božieho ľudu, nového stvorenia v Kristovi, ktorý bude prebývať s Bohom vo večnosti (1. Korintským 15:48-49). „*Takže ak je niekto v Kristovi, je novým stvorením; drevne pominulo, hľa, všetko je nové*“ (2. Korintským 5:17).

Kristus zomrel na kríži a bol pochovaný. Smrť mala moc nad ním, pokiaľ pykal za naše hriechy. Ale hneď ako bol celý trest odpykaný, tak ho smrť v hrobe ďalej už nemohla držať, lebo Kristus bol stále spravodlivý – nemal žiaden svoj hriech. Vstal z mŕtvych – a to sa udialo na tretí deň po ukrižovaní.

Kristus vstal z mŕtvych a jeho vzkriesenie je prejav toho, že svojou smrťou

a preliatou krvou zaplatil za naše hriechy, a tým naše hriechy boli „vyriešené“, a keďže svoje hriechy nemal, smrť nemala právo ho držať vo svojej moci. Preto mohol vstať z mŕtvych, pričom jeho vzkriesenie je Božím činom (Skutky 2:24,32, 5:30, 10:40 a iné) a dôkazom, že on bol a stále je spravodlivý^{B)}.

Keby trest za naše hriechy nebol odpykaný, Kristus by ešte ležal v hrobe a *márna by bola naša viera, ešte by sme boli vo svojich hriechoch* (1. Korintským 15:17). *No, ale Kristus vstal z mŕtvych* (verš 20; Rímskym 4:25)! A ako bol Kristus pred Božím súdom nositeľom našich hriechov, tak je teraz nositeľom aj nášho ospravedlnenia, posvätenia, nového života a všetkého ďalšieho prítomného a budúceho dobrého.

Ospravedlnenie veriaceho v Krista

„...v ňom sa ospravedľňuje každý, kto verí“ (Skutky 13:39). Pretože Kristus je obeť za náš hriech – zástupne zobral za nás náš trest a celý ho namiesto nás odpykal, preto ten, kto verí v neho, je v ňom ospravedlnený. To je zmysel a účel Kristovej smrti, pochovania a vzkriesenia vyjadrený aj veršom „...*bol vydaný pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie*“ (Rímskym 4:25). V Kristovi sú ospravedlnení všetci tí, ktorí veria v evanjelium, ktorí majú účasť na jeho smrti, pochovaní a vzkriesení. Všetci títo Krista obliekli (Galatským 3:27).

Preto aj naplnenie všetkých zaslúbení, ktoré sú v Kristovi, dostávajú všetci tí, ktorí veria v evanjelium Ježiša Krista, v jeho osobu a jeho dielo na kríži. Medzi ne patrí aj zaslúbenie o ospravedlnení (Skutky 13:39). Všetci veriaci v evanjelium sú zazmluvnení v Novej zmluve, ktorá bola

uzavretá prostredníctvom Ježiša Krista. Všetky zaslúbenia sú nám dané darom, všetky sú nám večným dedičstvom. „A preto je prostredníkom novej zmluvy, aby, keď sa stala smrť na vykúpenie z prestúpení za prvej zmluvy, dostali zaslúbenie večného dedičstva tí, ktorí sú povolaní“ (Židom 9:15). Toto všetko sa nám dostáva vďaka tomu, že Kristus vstal z mŕtvych a žije. Pretože Kristus, keď odpykal trest za naše hriechy, vstal z mŕtvych, tak všetci tí, ktorí si obliekli Krista (Galatským 3:27), sú v ňom aj ospravedlnení.

Boli sme hriešnici a hrešili sme. Patril nám spravodlivý Boží trest, ktorý je: *za hriech je smrť*. Mali sme zomrieť, ale v Kristovi sme teraz ospravedlnení. Podstata nášho ospravedlnenia spočíva v tom, že nevezmeme trest za hriech. Nemusíme si odpykať trest za svoj hriech, ktorým je smrť a ktorý nám právom patrí, lebo ho celý na seba zobral Kristus a on odpykal celý náš trest. Boh je spravodlivý a jeho spravodlivosť vyžaduje, aby sa naplnilo jeho spravodlivé právo, jeho spravodlivé požiadavky – mali sme zomrieť za svoje hriechy. Naše hriechy však vzal na seba Kristus ako náš zástupca, náš reprezentant, a odpykal celý trest za ne; zomrel na kríži za naše hriechy, bol pochovaný a vstal z mŕtvych. Jeho vzkriesenie je dôkazom, že trest za naše hriechy bol odpykaný. Boh je spravodlivý a jeho spravodlivosť sa prejavuje aj v tom, že to, čo už raz bolo odsúdené a potrestané, druhýkrát už nesúdi a netrestá. Preto teraz po zmŕtvychvstaní Krista sa v ňom *ospravedľňuje každý, kto verí* (Skutky 13:39).

Jediný spôsob, ako môžeme byť ospravedlnení, je v Kristovi, a to preto, že on odpykal celý náš trest, bol a je

spravodlivý, vstal z mŕtvych a žije. Jediné Kristus mohol byť zástupcom za nás a naplniť za nás Božie spravodlivé požiadavky, lebo nebolo nikoho takého, kto by bol bez svojho hriechu a kto by stále bol spravodlivý, a preto ho smrť po odpykaní trestu za naše hriechy nemohla držať v hrobe. Takýto bol jedine Kristus.

To, že Kristus vstal z mŕtvych, je nespochybniteľná udalosť. Apoštol Pavol o tom píše do Korintu: „*Lebo medzi prvým som vám vydal, čo som aj prijal, že Kristus zomrel za naše hriechy podľa písem a že bol pochovaný a že v tretí deň vstal z mŕtvych podľa písem a že sa ukázal Kéfašovi, potom dvanástim, potom sa naraz ukázal viac ako päťsto bratom...*“ (1. Korintským 15:3-6). Svedkom Kristovho z mŕtvych vstania nie je len raná cirkev, ale cirkev všetkých čias, ktorá si až dodnes pripomína udalosť Kristovej smrti na kríži a jeho vzkriesenia z mŕtvych v Pamiatke (Večere) Pánovej: „*Lebo kol'kokol'vek ráz by ste jedli tento chlieb a pili tento kalich, zvestujete smrť Pánovu, až dokiaľ nepríde*“ (1. Korintským 11:26). Kristus je Baránok Boží. On je tou dokonalou obeťou, ktorá sama jediná raz a navždy vyriešila otázku ľudského hriechu. Preliatím svojej krvi očistil od hriechov svoj ľud⁽³⁾.

Môžeme zhrnúť, že naše ospravedlnenie je teda v tom, že Kristus bol odsúdený za naše hriechy, zomrel a bol pochovaný – odpykal za nás celý náš trest, čoho dôkazom je jeho vzkriesenie z mŕtvych. Jeho vzkriesenie z mŕtvych a to, že Kristus viacej nezomiera, lebo smrť nad ním nemá viacej moci (Rímskym 6:9; Židom 7:25), je našou istotou, že aj my môžeme byť v Kristovi ospravedlnení a druhá smrť nad nami

už nemá vládu (Zjavenie 20:6). Keby nebol zaplatil (odpykal) za hriechy (naše hriechy), ktoré boli na neho vložené, ešte by ležal v hrobe. Keby on ešte ležal v hrobe, znamenalo by to, že hriechy (naše hriechy) ešte nie sú vyriešené, a znamenalo by to aj, že ešte sme vo svojich hriechoch (1. Korinským 15:17). Tak ako jeho smrť na kríži je prejav toho, že Boh Kristovi pripočítal naše hriechy, tak aj Kristovo vzkriesenie z mŕtvych je prejav toho, že Kristus zaplatil za naše hriechy a naše hriechy sú pred Bohom vyriešené. Smrť ho ďalej už nemohla držať vo svojej moci v hrobe, lebo on nemal žiaden svoj hriech – on bol stále spravodlivý, preto mohol byť vzkriesený, preto mohol vstať z hrobu (verš 20).

Slovo na záve

Význam vzkriesenia v prítomnosti

Vzkriesenie Pána Ježiša Krista môžeme považovať za zlomovú udalosť v dejinách ľudstva. Bez jeho vzkriesenia by kresťanstvo bolo len jedným spomedzi ostatných náboženstiev, v ktorých ide o snahu prísť k Bohu a do jeho kráľovstva vlastným úsilím, napr. polepšením sa či konaním dobrých skutkov. Neveríme len v to, že Ježiš Kristus prišiel na túto zem, bol tu v ľudskom tele, žil medzi nami, zvestoval nebeské kráľovstvo, zomrel na kríži, bol pochovaný a my sa teraz len snažíme uchovať a pestovať jeho učenie. Veríme však aj v to, že vstal z mŕtvych, že žije a že on a to, čo dosiahol na kríži, je základom našej spásy v prítomnosti a istou nádejou aj do budúcnosti. Všetko, kto sme a kým budeme, je jeho dielo. On žije v nás, lebo vstal z mŕtvych. Kristus vstal z mŕtvych a žije – to je radostné posolstvo jeho cirkvi všetkých čias.

V ňom máme odpustené hriechy (Skutky 13:37-39). V ňom a iba v ňom sme sa stali spravodlivými (Rímskym 4:25). V ňom máme večný život (1. Timoteovi 6:12,19; Kolosenským 3:1-3) a v ňom a iba v ňom sme nové stvorenie (2. Korinským 5:17). To všetko je prítomná realita pre každého veriaceho v evanjelium Ježiša Krista. Preto by sme si mali dobre uvedomiť, že naša spása nie je postavená na tom, čo by sme azda my pre to urobili, ale je založená a stojí na tom, čo dosiahol a vybojoval Ježiš Kristus na kríži. Vzkriesenie z mŕtvych je neoddeliteľne spojené so smrťou na kríži.

Naše kresťanstvo, moja a tvoja viera, spravodlivosť, prítomnosť a budúcnosť je jeho dielo. Preto vždy, keď hovoríme o týchto veciach a svojom spasení, mali by sme začať hovoriť o tom, čo Kristus urobil pre nás.

Vzkriesenie s pohľadom do budúcnosti

Jeho vzkriesenie je počiatok vzniku nového ľudského pokolenia, nového ľudu, nového stvorenia, ktoré už bude večne prebývať s Bohom na novej zemi, v novom nebi a novom Jeruzaleme. Budú ho tvoriť tí, ktorí uverili v evanjelium Pána Ježiša Krista, boli spolu s ním aj vzkriesení a sú v ňom ospravedlnení. To sú všetci tí, o ktorých Pán Ježiš hovoril, že *budú uznaní za hodných dôjsť tamtoho veku a vzkriesenia z mŕtvych... a budú synmi Božími, pretože budú synmi vzkriesenia* (Lukáš 20:35-36).

A potom vediac Ježiš, že je už všetko dokonané, aby sa naplnilo Písmo, povedal: Dokonané je! A skloniac hlavu vydal ducha. (Ján 19:28 a 30)

Drahoslav Vajda

Poznámky

- A) *Ospravedlnenie* je prehlásenie o tom, že veriaci v evanjelium je pred Bohom zbavený viny, a tým je prehlásený za spravodlivého. Ospravedlnenie predstavuje základ pre získanie večného života, pretože len spravodliví a svätí môžu prebývať v Božej prítomnosti vo večnosti. Samotný večný život je veriacemu daný skrze znovuzrodenie (Ján 3:5-7; Títovi 3:5; Kolosenským 3:3-4).
- B) Komentár k výrazu „*ospravedlnený v Duchu*“ („... *Boh zjavený v tele, ospravedlnený v Duchu, zjavený anjelom, kázaný pohanom, uverené mu na svete, hore vzatý v sláve*“ – 1. Timoteovi 3:16).

Výraz *ospravedlnený v Duchu* je vzťahnutý na Krista a nesie v sebe tieto skutočnosti:

- Ježiš Kristus z Nazareta je potvrdený, dokázaný, preukázaný ako Boží Syn, ako ten Spravodlivý Boží.
- Sú ním potvrdené, dokázané, preukázané výroky, ktoré sám o sebe vyhlasoval vzťahom na svoje božstvo, a potvrdený je jeho vzťah s Otcom.
- Znamená to ukončenie toho, že bol počítaný medzi bezbožných, ukončenie toho, že s nimi dostal hrob a že odpykal celý trest za všetky hriechy, ktoré niesol, v zmysle súdneho výroku „odplata za hriech je smrť“ – a teda všetky hriechy, ktoré niesol, ktoré mu boli pripočítané, sú dokonale vysporiadané, vyriešené raz a navždy.
- Kristovo „ospravedlnenie“ v zmysle verša 1. Timoteovi 3:16 je diametrálne odlišné od toho, ako je „ospravedlnený“ veriaci v evanjelium, a preto ho nemôžeme chápať v doslovnom zmysle tohto slova, ako ho aj bežne v živote používame. V prípade veriaceho v evanjelium ide o „nepočítanie hriechu“ (hriech je počítaný Kristovi) a „započítanie Kristovej spravodlivosti“, zatiaľ čo v prípade Krista je to presne naopak. Tu ide o „započítanie našich hriechov Kristovi“, za ktoré dostáva trest a pyká za ne, pričom Kristus sám je celý čas spravodlivý. Preto Krista nie je potrebné ospravedlňovať. Jeho spravodlivosť je dokázaná, potvrdená, preukázaná, zjavená svetu jeho zmŕtvychvstaním (mocou Ducha), čo je vyjadrené slovami (frazologicky), že bol „ospravedlnený v Duchu“. Kristovo „ospravedlnenie v Duchu“ znamená Kristovo dokázanie, preukázanie, potvrdenie jeho spravodlivosti mocou Svätého Ducha.
- Pre porozumenie významu slova „*dikaioō*“, ktoré v pôvodných gréckych textoch vo verši 1. Timoteovi 3:16 stojí na mieste, ktoré je v našich prekladoch preložené slovom „ospravedlnený“, pozri napr. zdroje:
 - J. B. Souček: *Řecko-český slovník k Novému zákonu*, Kalich Praha, 1987
 - Interlinear Scripture Analyzer (Interlineárna Biblia), NT, 1. Tm 3:16.
 - e-Sword, NT, 1. Tm 3:16.

Vo všetkých týchto zdrojoch, komentároch a výkladoch v nich je dôraz na tom a ukázaný zmysel v tom, že „*ospravedlnený*“ tu, v tomto výraze („ospravedlnený v Duchu“) znamená (rovná sa) „*dokázaný, potvrdený*“ ako spravodlivý,

ako nevinný Boží Syn. A v tomto výraze je zahrnuté, alebo ošetrované, aj preporenie, ktoré by eventuálne mohlo vzniknúť tak, že by predchádzajúci výraz „Boh (čiže Ten, ktorý) bol zjavený v tele“, mohol u niekoho evokovať bežnú predstavu telesnej hriechnosti spojenú s človečenstvom (ktorú majú všetci ostatní ľudia). Aj toto, s poukázaním na Kristovo božstvo a bezhriechnosť (spravodlivosť), je vyjadrené frázou (je obsahom frázy) „ospravedlnený v Duchu“, čiže: jeho spravodlivosť dokázaná (preukázaná) Svätým Duchom. Výraz „ospravedlnený v Duchu“ musíme čítať, chápať a vykladať ako celok, ako idiomatický výraz (zvrät) a nie po jednotlivých slovách.

Ešte dodáme aj to, že pretože on je dokonalou obeťou za hriech, Baránok Boží, nemôže byť od hriechu ospravedlnený a očistený tak, ako tí, ktorí sú ospravedlnení vo viere v neho, ale práve naopak – musí byť za hriech (ktorý nesie, ktorý je mu počítaný ako Baránkovi) potrestaný, musí celý trest odpykať. Odpykanie trestu je podstata obeť! Ak krv obeť má očistiť od hriechu, potom musí byť krv obeť preliata, čiže obeť musí byť zabitá/ usmrtená – musí zomrieť a nie byť ospravedlnená (pozri 53. kapitolu knihy Izaiáš).

- C) Komentár k výrazu „učiniac si skrze samého seba očistenie od našich hriechov“ (časť verša Židom 1:3).

Aj tento verš, aj keď nie je ťažký na pochopenie, si zasluhuje pozornosť a komentár, aby nedošlo k jeho nesprávnemu výkladu a chápaniu.

Tento verš hovorí, že *si skrze samého seba urobil očistenie od našich hriechov*. To, čo si sám sebe urobil, je, že my sme očistení od svojich hriechov. Urobil to on vo svojom ľudskom tele skrze svoju preliatu krv a svoju smrť na kríži a urobil to kvôli sebe, aby nás postavil svätých, bezchybných a bezúhonných pred ním ako svoju Nevestu, ako svoju Cirkev, svoje Telo (Kolosenským 1:22; Efezským 5:25; 1. Korintským 12:12-13; Zjavenie 21:9).

Keď sa v Písme hovorí o očistení od hriechov, znamená to, že ten, ktorý je očistený, neberie za svoje hriechy trest (Židom 10:22; 2. Petrov 1:9!). Boh tohto človeka očistil a prostriedkom očistenia je krv Božieho Baránka, ktorým je Ježiš Kristus z Nazareta. Pretože ale Kristus zobral na seba naše hriechy, nemôže byť od nich očistený, ale musí byť za ne potrestaný a trest musí odpykať – on je obeť a údel obeť je odpykanie trestu. Baránok nie je od hriechov očistený, Baránok je potrestaný, je usmrtený, pyká za hriech. Starozmluvný baranček je jasným typologickým obrazom Kristovej obeť. Hriech človeka je prenesený na barančeka, baranček je „zahriechený“ (počítaný za hriechneho), zomiera a príslušný človek je od hriechu očistený. Ten, kto trpí trest, nie je od hriechu očistený, ale naopak, ten berie trest za hriech, čo je presný opak očistenia a ospravedlnenia. Keď si trest odpykal, nie je potrebné ho ani očisťovať, ani ospravedlňovať, lebo už niet od čoho – hriech je odpykaním trestu odstránený a vyriešený raz a navždy.

Svätý Duch je Boh

Existuje mnoho ľudí, ktorí majú dojem, že Svätý Duch nie je osoba. Titul Syn, ktorý sa používa pre Pána Ježiša Krista, napovedá, že ide o osobu. Slová „Svätý Duch“ a „Boží Duch“ však osobnosť nenaznačujú.

Syn Boží prišiel medzi nás ako človek, ale Svätý Duch sa nikdy neobjavil v takejto očividne osobnej podobe. Je veľmi ľahké zmýšľať o ňom len ako o nejakej sile alebo pôsobení, ktoré prichádza od Boha. V Písme sa dokonca nachádzajú verše, ktoré zdanlivo podporujú takýto dojem. Sú to napríklad verše, ktoré o ňom hovoria ako o vetre alebo dychu, alebo ako o moci (Ezechiel 37:1-14¹). Avšak, keď preskúmame *všetko*, čo Písmo hovorí o Svätom Duchu, pochopíme, že Svätý Duch je naozaj osoba, ktorá je Bohom v rovnakom zmysle, ako je Otec aj Syn, a ktorá je od týchto dvoch odlišná.

Vidíme, že Svätý Duch koná ako osoba. Keď si prezrieme kapitoly 14-16 v evanjeliu Jána, uvidíme, že Ježiš o ňom rozpráva ako o prebývajúcim (14:17); vyučujúcim a pripomínajúcim (14:26); svedčiacim (15:26); usvedčiacim (16:8); uvádzajúcim do pravdy, počujúcim, hovoriacim, zvestujúcim a oslavujúcim (16:13-14). Obyčajná sila alebo pôsobenie nemôže robiť všetky tieto veci. V Novej zmluve čítame na mnohých miestach o Svätom Duchu, ako vyučuje (Lukáš 12:12; 1. Korintským 2:13), svedčí (Skutky 5:32), ho-

vorí (Skutky 8:29, 28:25; Židom 3:7), povoláva do služby (Skutky 13:2), vysielala (Skutky 13:4), zabráňuje v určitom konaní (Skutky 16:6-7), kriese z mŕtvych (Rímskym 8:11), prihovára sa (Rímskym 8:26), posväcuje (Rímskym 15:16), zjavuje, spytuje, pozná (1. Korintským 2:10-11) a činí mnohé ďalšie skutky, ktoré môže robiť iba osoba.

Svätý Duch nielen koná ako osoba, ale sú mu tiež pripisované také vlastnosti, ktoré tvoria osobnosť. Hovorí sa o ňom ako o tom, kto má inteligenciu (Ján 14:26, 15:26; Rímskym 8:16); vôľu (1. Korintským 12:11); citové rozpoloženie (Izaiáš 63:10; Efezským 4:30). Mohol by Pavol hovoriť o „láske Ducha“, ak by bol Svätý Duch iba spôsobom, ako opísať silu, ktorá je pôsobením Boha? (Rímskym 15:30). Dalo by sa o Bohu povedať, že pozná myseľ Ducha, ak by Duch nebol samostatnou osobou v Božej Trojici? (Rímskym 8:27). Ako by inak mohli ľudia Svätému Duchu klamať (Skutky 5:3), pokúšať ho (Skutky 5:9), protivíť sa mu (Skutky 7:51), zarmucovať ho (Efezským 4:30), potupovať ho (Židom 10:29), rúhať sa mu (Matúš 12:31) a volať na neho (Ezechiel 37:9), ak by nebol osobou? Ako

¹) Pozn. prekl.: v tejto pasáži veršov je v anglickom preklade KJV pôvodné hebrejské slovo „ruach“, ktorého obsah je „vietor, dych, duch, život“, prekladané ako „duch“ [verše 1 a 14], ako „vietor“ [verš 9] a ako „dych“ [verše 5-6, 8-10]. Slovenský preklad profesora Roháčka používa všade v týchto veršoch slovo „duch“.

by mohol niekto konat' tieto veci voči neosobnej sile?

Mohli by apoštoli povedať: „Lebo za dobré sa videlo Svätému Duchu i nám...“ (Skutky 15:28), ak by bol len nejakou silou či pôsobením? Ako by mohli byť obrátení veriaci krstení „v meno Otca i Syna i Svätého Ducha“ (Matúš 28:19), ak tí prví dvaja by boli osoby a ten tretí nie? Dalo by sa o Ježišovi povedať, že „sa navrátil v moci Ducha“ (Lukáš 4:14), ak slovo „Duch“ znamená iba „sila“? Zmysel tohto verša spočíva v tom, že Duch a jeho moc sú dve rozdielne veci. Duch *má* moc, ale Duch *nie je* moc. To isté sa dá tvrdiť o mnohých iných veršoch (napr. Skutky 10:38; Rímskym 15:13 a 1. Korinským 2:4), ktoré strácajú zmysel, ak slovo „Duch“ nahradíme slovom „sila“.

Nová zmluva bola napísaná v gréčtine. Gréckym slovom pre slovo „Duch“ je *pneuma*. Toto podstatné meno je stredného rodu. *Pneuma* nebolo pre Grékov ani „on“, ani „ona“, ale „ono“. A predsa sa v Jánovi 16:7, 8:15-16 a inde Ježiš odvoláva na *pneuma* stredného rodu pomocou mužského zámena. Inými slovami povedané, Ježiš ho nazval „on“, zatiaľ čo gramaticky správne ho mal nazvať „ono“. Tým, že ho Ježiš takto nazval, zdôraznil, že Svätý Duch je osoba a nie vec. Zároveň Ducha nazýva „Tešiteľ“ alebo „Pomocník“ (Ján 14:16,26, 15:26, 16:7). Slovo „Tešiteľ“ sa tu nedá preložiť ako „potešenie“ ani nie je možné považovať ho za názov nejakej sily alebo pôsobenia. Ježiš sľúbil učeníkom, že po jeho odchode sa tento Tešiteľ stane učeníkom tým, kým bol dovtedy sám Ježiš. Je preto zrejmé, že Svätý Duch je určite natoľko osobou, nakoľko ňou bol

sám Ježiš. Jasné je aj to, že Ježiš a Duch sú dve odlišné osoby.

Božia osoba

Ježiš je Boh. Bolo by prekvapujúce, ak by osoba, ktorú poslal na to, aby zaujala jeho miesto, bola niečím iným. Kto by mohol byť pre Ježišových učeníkov tým, čím im bol sám Ježiš, ak by tento niekto nebol tiež Bohom? A on ním predsa bol. Existuje len jeden Duch (Efezským 4:4). Nová zmluva nám ponúka štyri jasné myšlienkové línie, ktorými nám poukazuje na to, že Duch je Boh. Tieto línie sa veľmi podobajú tým, ktoré preukázali božstvo Krista. Ich presvedčivosť nie je o nič menšia.

Prvou líniou je, že Biblia pomenúva Svätého Ducha Božími menami. Je *nazývaný* Bohom. Napríklad v 2. Mojžišovej 17:7 čítame, že „synovia Izraelovi... pokúšali Hospodina“. Žalm 95:8-9 sa odvoláva na túto príhodu, Boh tu hovorí: „nezatvrdzujte svojho srdca ako v Meríbe, ako v deň pokušenia na púšti, kde ma pokúšali vaši otcovia...“ Keď list Židom cituje vo veršoch 3:7-11 túto pasáž zo Žalmov, o Hospodinových slovách, hovorí ako o slovách Svätého Ducha. Inými slovami Boh, ktorý hovorí v žalme – Hospodin, ktorého pokúšali na púšti – nie je nikto iný ako Svätý Duch.

To isté vidíme aj v Izaiášovi 6:8-9. Tu Izaiáš počuje hlas Hospodina, ktorý sa pýta: „Koho pošlem...?“ Krátko na to Hospodin poveruje Izaiáša, aby sa stal prorokom, slovami: „Chod' a povedz tomuto ľudu...“ Keď Pavol cituje tieto slová v Skutkoch 28:25-27, tvrdí, že ten, kto rozprával, bol Svätý Duch; a tak Svätý Duch je Hospodin. Svätý Duch je Boh. To isté sa dozvieme, keď porovnáme Jere-

miáša 31:33 a Židom 10:15-16. Preto je Peter taký neoblomný v tom, že klamať Svätému Duchu znamená klamať Bohu (Skutky 5:3-4). Preto Pavol trvá na tom, že Boží Duch prebývajúcí v človeku činí telo tohto človeka Božím chrámom (1. Korintským 3:16-17, 6:19).

Druhou myšlienkovou líniou je, že Božie prívlastky sú pripisované Svätému Duchu. To, čo sa dá povedať iba o samotnom Bohu, sa hovorí o *Duchu!* To by nebolo možné, ak by Duch nebol samotným Bohom. Postačí niekoľko príkladov. Okrem Boha nie je nikto večný – ale v Židom 9:14 sa večnosť pripisuje Svätému Duchu. Duch je svätý. Duch sa nachádza v každom čase na každom mieste (Žalmy 139:7–10). Duch je vševediaci (Izaiáš 40:13–14; 1. Korintským 2:10–11; Rímskym 11:34). Duch dokáže učiniť čokoľvek, čo sa mu zalúbi (1. Korintským 12:11; Rímskym 15:19). Toto platí iba o Bohu; ale platí to aj o Duchu. Svätý Duch je Boh.

Tretou líniou je to, že Božie skutky sú prisudzované Svätému Duchu. Či to nebol Boh, kto stvoril človeka? A predsa mohol Elihu povedať: „Duch silného Boha ma učinil a dych Všemohúceho mi dal život.“ (Jób 33:4.) Kto iný ako Boh dokáže udržiavať vesmír, ktorý stvoril? Kto iný ako Boh dokáže činiť zázraky? Kto iný ako Boh dokáže dať hriešnikovi novú prirodzenosť a oživiť ho duchovne? Kto iný ako Boh dokáže vzkriesiť mŕtvych a aj ich vzkriesi? A predsa Písmo prisudzuje toto všetko Svätému Duchu (Žalmy 104:30 a Jób 26:13; Matúš 12:28 a 1. Korintským 12:9-11; Ján 3:5-6 a Títovi 3:5; Rímskym 8:11). Kto iný ako sám Boh dokáže činiť Božie skutky? Práve tieto skutky sú skutkami, ktoré činí Svätý Duch!

V 2. Korintským 3:18 sa hovorí, že Svätý Duch viac a viac premieňa charakter veriacich. Veriaci sú stále viac premieňaní na Boží obraz. Mohol by to činiť niekto menší než Boh? Rovnako aj Pavol nám oznamuje, že Písmo bolo vydychnuté „Bohom“ (2. Timotejovi 3:16), pričom Peter nám hovorí, že skutočným autorom Písma je Svätý Duch (2. Petrov 1:21). Skutočne, Svätý Duch je Boh!

Štvrtou myšlienkovou líniou je, že uctievanie a česť, ktorá sa vzdáva a patrí iba samotnému Bohu, je v Písme vzdávaná Svätému Duchu. Uverivší kresťania sa krstia v jeho meno (Matúš 28:19). Existuje aj rúhanie sa voči Svätému Duchu. Rúhanie sa je pohanenie či urazenie Božej cti. Keby Svätý Duch nebol Boh, nebolo by možné rúhať sa mu. Tento druh rúhania je dokonca najzávažnejší zo všetkých, takéto rúhanie sa nemôže byť odpustené (Matúš 12:31-32). Pavol v Rímskym 1:9 volá Boha za svedka, že jeho slová sú pravdivé – avšak v Rímskym 9:1 v podobnej pasáži prehlasuje, že hovorí pravdu, pričom mu svedčí jeho svedomie v Svätom Duchu. Pavol sa nebojí odvolávať sa na Svätého Ducha, keď ťehná tým, ktorým píše (2. Korintským 13:13).

Teda Svätý Duch je nazývaný Bohom. Má Božie prívlastky. Činí Božie skutky. Učeníci sa na neho odvolávajú ako na Boha a uctieujú ho ako Boha. Môžeme už len na záver povedať, že Svätý Duch je Boh a je Bohom v tom istom zmysle ako Otec a Syn.

Odlíšiteľná osoba

Musíme si pozorne všimnúť to, že Svätý Duch je odlišná osoba. Je Bohom rovnako ako Otec. Je Bohom rovnako ako

Syn. Svätý Duch však *nie* je Otec. *Nie* je ani Syn.

Podrobnejšie sa tomu budeme venovať v nasledujúcej kapitole. A predsa je potrebné povedať to už teraz. Postačia nám na to dva texty. Prvým bude Matúš 12:31-32, na ktorý sme sa už raz odvolali. Na tomto mieste Ježiš hovorí, že rúhanie môže byť odpustené. Vtedajší poslucháči pochopili, že hovorí o rúhaní sa Bohu Otcovi. Ježiš pokračuje vo vyučovaní tým, že aj rúhanie sa Synovi môže byť odpustené, ale rúhanie sa Svätému Duchu nemôže byť nikdy odpustené. Je zrejmé, že rúhanie sa Svätému Duchu nie je rovnakým aktom ako rúhanie sa Otcovi alebo Synovi. Aby to tak mohlo byť, Svätý Duch musí byť odlišný od Otca. Musí byť odlišný aj od Syna.

Druhým textom bude Ján 15:26, kde Ježiš hovorí o Tešiteľovi, „ktorého vám ja pošlem od Otca, toho Ducha pravdy, ktorý vychádza od Otca...“ Je zjavné, že Svätý Duch nie je Pán Ježiš Kristus, pretože je to Kristus, kto zaslubuje, že ho pošle. Rovnako je jasné aj to, že Svätý Duch nie je Otec, pretože Kristus ho posielal *od* Otca. Každý z nich je Boh, a predsa každý z nich je odlišný. Pravdou je, ako to formuluje aj Westminsterský kratší katechizmus (Westminster Shorter Catechism), že: „V Bohu existujú tri osoby, Otec, Syn a Svätý Duch, a títo traja sú jeden Boh, sú rovnakí vo svojej podstate, sú si rovní v moci a sláve.“ Toto je doktrína o Trojici, naformulovaná najjednoduchším spôsobom.

Redakčný výber z piatej kapitoly knihy Stuart Olyott „Traja sú jedno“ (podtitul: Čo Biblia učí o Trojici), vydavateľstvo ORDO SALUTIS, Pezinok 2004. Publikované s láskavým súhlasom vydavateľstva.

Podstata silnej viery

Názory ľudí na Pána Ježiša sú veľmi odlišné. Sú takí, ktorí ho pokladajú za dost vzdialenú postavu, akosi nepodstatnú pre dnešnú dobu. Niektorí sa ho do istej miery boja, myslia si, že je prísny a tvrdý. Iní v ňom naproti tomu vidia Priateľa, s ktorým sa môžu rozprávať s určitou dôvernosťou. Dokonca aj vtedy, keď žil tu na zemi, ľudia naňho reagovali rôznym spôsobom. V tejto úvahe sa budeme zamýšľať nad niekým, kto mal k nemu skutočne chvályhodný postoj.

A keď dovŕšil všetky svoje slová v uši ľudu, vošiel do Kafarnauma. A sluha nejakého stotníka, ktorý mu bol veľmi vzácný, bol nemocný a blížil sa smrti. A keď počul o Ježišovi, poslal ku nemu starších zo Židov prosiac ho, žeby prišiel a uzdravil jeho sluhu. A oni prídúc k Ježišovi prosili ho naliehavo a hovorili: Hoden je toho, ktorému to vykonáš, lebo miluje náš národ, aj synagógu nám on vystavil. A Ježiš išiel s nimi. A keď už bol neďaleko od domu, poslal k nemu stotník svojich priateľov a povedal mu: Pane,

neunúvaj sa, lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, a preto som ani sám seba nepovažoval za hodného prísť k tebe; ale povedz slovo, a môj sluhu bude uzdravený. Lebo ved' i ja som človek, postavený pod moc iných, majúc pod sebou vojakov a keď poviem tomuto: Chod' tak ide, a inému: Príď! a príde, a svojmu sluhovi: Učiň toto! a činí. Keď to počul Ježiš, zadivil sa mu a obrátiac sa povedal zástupu: Hovorím vám, že ani v Izraelovi som nenašiel takej veľkej viery. A keď sa poslaní navrátili do domu, našli nemocného sluhu zdravého. (Lukáš 7:1-10)

Kafarnaum sa stal mestom, kde mal Ježiš svoje ústredie. Keď sa tam vracal, prišli k nemu dvaja muži. Boli to židovskí starší, ktorí prichádzali v mene rímskeho stotníka, ktorého sluhu bol blízko k smrti. Evanjelista Matúš nás informuje, že bol ochrnutý (porazený) a strašne trpel.

Niekoľko skutočností, ktoré som spomenul, bolo samo osebe pozoruhodných. Prečo to hovorím? Nuž, zamyslite sa nad týmto. Rimania boli v tom čase okupačnou mocou v Palestíne a stotníci tvorili hlavnú oporu armády. Mali povest' tvrdých a nemilosrdných bojujúcich mužov. (Slovo *centurion*/stotník sa vzťahuje na skutočnosť, že mali pod sebou zhruba 100 vojakov.) Tento stotník však nebol vôbec typický. Je zrejmé, že to bol láskavý, štedrý človek. Majme na pamäti, že sluhovia boli v podstate otrokmi, s ktorými sa všeobecne zaobchádzalo zle, ale tento konkrétny stotník bol očividne veľmi láskavý k tomuto mladému mužovi – čítame, že mu bol „veľmi vzácny“ – a bol veľmi znepokojený jeho utrpením.

Takže, napriek všeobecnej nevraživosti Židov voči Rimanom, títo starší, ktorí priniesli Ježišovi správu, zjavne s potešením svedčili o tomto stotníkovi. Poukázali na to, že hoci nebol Žid, miloval ich národ a vynaložil veľa peňazí, aby mohla byť postavená synagóga v ich

meste. (Synagóga je miesto, kde Židia uctievali a ešte aj v súčasnosti uctiejú Boha.) Preto títo starší naliehali na Ježiša, aby šiel s nimi a uzdravil mladého sluhu. Snažili sa Ježiša presvedčiť tým, že mu povedali, ako veľmi je stotník hoden jeho pomoci.

Keď obdivujeme dobré vlastnosti stotníka, nesmieme zabúdať na dobrotu a súcit Ježiša. Sú najmenej tri námietky, ktoré mohol vzniesť, aby nešiel s týmito židovskými staršími. Po prvé, mohol sa spýtať, prečo po neho neposlali skôr. Po druhé, mohol povedať, že v tom čase bola jeho služba len pre Židov, a nie pre stotníka, ktorý Židom nebol. Po tretie, mohol povedať úplne správne, že nikto nie je hodný, aby od neho niečo dostal, pretože všetci sú hriešni. Ale čo urobil Ježiš? Váhal? Nie. Čítame, že ihneď išiel s nimi; Matúš vo svojom zázname uvádza Ježišove slová: „*Ja prídem a uzdravím ho.*“ Aká veľká je milosť Pána Ježiša, aký veľký jeho súcit!

Ale potom, ako sa Ježiš blížil k domu, poslal stotník niekoľkých priateľov s inou správou, ktorú nájdeme vo verši 6: „*Pane, neunúvaj sa, lebo nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu.*“ Starší predtým Ježišovi povedali: „*Hoden je toho, ktorému to vykonáš*“, ale odkaz od stotníka znel: „*nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu, a preto som ani sám seba nepovažoval za hodné-*

ho prísť k tebe.“ Bol tu teda muž, ktorý napriek svojmu postaveniu prejavil skutočnú pokoru. Všimnite si, že sa obrátil k Ježišovi ako k Pánovi a keď hovoril o sebe, nepovedal: „Ja mám moc nad inými“ – čo bola pravda –, ale „*ja som človek, postavený pod moc iných*“.

Bola to nielen pokora tohto človeka, ktorá upútala pozornosť Ježiša, ale najmä jeho viera. Iba dvakrát v evanjeliách čítame, že Ježiš bol udivený. V prvom prípade to bolo pre nevieru obyvateľov Nazaretu, v druhom prípade pre vieru tohto pohanského (nežidovského) stotníka. Ježiš hovoril k davu, ktorý ho nasledoval, takto: „*Hovorím vám, že ani v Izraelovi som nenašiel takej veľkej viery.*“ A Ježiš odpovedal na vieru stotníka tým, že okamžite uzdravil jeho sluhu. Spomenul som láskavosť a štedrosť stotníka, ale v našej pasáži sú ešte viac zdôraznené jeho iné dve vlastnosti, a to pokora a viera.

Táto udalosť v službe Pána Ježiša má veľmi jasné poslanstvo pre nás všetkých, ale možno najviac pre tých, ktorí chcú získať spásu a vstúpiť do osobného vzťahu s Pánom. Nepochybne jeden z hlavných dôvodov, prečo ľudia neprijmú spásu, je pýcha. Ako ľahko mohol tento stotník prísť k Ježišovi s postojom človeka, ktorý zvykne dávať rozkazy! Ako ľahko mohol pristúpiť k Ježišovi ako človek, ktorý si bol vedomý, že ako rímsky dôstojník má právo dávať rozkaz, alebo prinajmenšom ponúknuť veľkú sumu peňazí Spasiteľovi! Ale namiesto povýšeneckého konania poslal iných, pretože sa necítil hoden ani len ísť k Ježišovi. Mohol sa pochváliť a ako vyjednávaci prostriedok využiť skutočnosť, že dal peniaze na vybudovanie sy-

nagógy v meste, a tak presvedčiť Ježiša, aby uzdravil jeho sluhu. Ale stotníkovu štedrosť spomenuli iní, nie on sám. On sa nepovažoval za hodného, aby Ježiš prišiel pod jeho strechu.

Teraz sa zamyslime nad duchovnou aplikáciou tohto príbehu. Čo nás učí príklad stotníka? Všimnime si, že ak chceme prijať akékoľvek požehnanie od Pána, a najmä požehnanie spásy a večného života, mali by sme zaujať postoj hlbokkej pokory. Nezáleží na tom, aké postavenie máte v spoločnosti, alebo ako ste dosiaľ žili svoj život. Boh neuprednostňuje nikoho. Ktokoľvek ste, je vašou povinnosťou pokoriť sa pred Bohom, lebo ste padlým, hriechnym stvorením, ktoré pristupuje k svätému, spravodlivému Stvoriteľovi. Aké nepodstatné sú všetky ľudské, spoločenské rozdiely a aké neprístojné je všetko, čím sa chválime, keď prichádzame do prítomnosti Všemohúceho Pána Boha. Ak chcete osobne poznať Boha, musíte si byť hlboko vedomý svojej vlastnej nehodnosti. Božie slovo učí: „*Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť.*“

Vlastnosť, ktorú si Ježiš u stotníka cenil najviac, však bola jeho viera. Tento stotník sa pravdepodobne s Ježišom nikdy predtým osobne nestretol, ale počul o ňom od druhých. Napriek tomu nemal pochybnosti o tom, že dokáže uzdraviť jeho sluhu na diaľku, dokonca bez toho, aby ho videl! Ak naozaj chceš poznať Pána, môj priateľ, nebudeš ho vyzývať, aby sa prejavil tak, ako to chceš ty, čo by znamenalo, že ho podrobuješ skúške. Nebudeš o sebe tvrdiť, že si údajne spravodlivý, ale vyznáš, že si totálne nehodný prijať čokoľvek od Pána. Nebudeš sa snažiť zakryť svoje hriechy,

ale budeš sa úprimne kajat' s túžbou úplne ich opustiť. Budeš pristupovať k Bohu s pocitom hanby, prosiac ho, aby sa nad tebou zmiloval a zachránil ťa na základe toho, čo učinil Ježiš zomrúc na

kríži za hriešnikov. Boh, ktorý dokáže prečítať každé ľudské srdce, je pripravený zachrániť všetkých, ktorí k nemu prichádzajú v tomto duchu, i teba.

Michael Steedman

Pod'akovanie

Vedenie občianskeho združenia Solas ďakuje všetkým tým, ktorí nás podporili svojimi 2 % z dane z príjmu za rok 2017. Prajeme Vám veľa Božej milosti, jeho pokoja a požehnaní.

Vedenie združenia

Solas číslo 40, 11. ročník, jeseň 2018

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7. IČO: 42064619. Je evidovaný Ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka.

Je nepredajný. Odberateľom ho zasielame bezplatne. Číslo 40 vyšlo 3. septembra 2018 v náklade: 2 360 ks.

Tlač: Alfa print, s. r. o. Martin, www.alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posilať na účty:

Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: SK08 0200 0000 0024 8691 6455;

Z Českej republiky: Poštovní spořitelna, číslo účtu: 247761864/0300

Zo zahraničia: Číslo účtu v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455, SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Redakcia *Solas*

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda, <http://drahoslav.solas.sk>

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, P. O. Box 76, 010 07 Žilina 7, Slovensko

(Address: Editorial Board *Solas*, P. O. Box 76, SK 010 07 Zilina 7, Slovakia, Europe)

tel.: +421 948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk; solas@solas.sk

www.solas.sk; casopis.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

***lebo v tomto [zemskom dome] aj
vzdycháme túžiac, že by sme si mohli
obliecť naň svoj príbytok z neba***

2. Korinským 5:2

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk